

Bryssel 1.7.2020
COM(2020) 274 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

**Euroopan osaamisohjelma kestävän kilpailukyvyn, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja
selviytymis- ja palautumiskyvyn tueksi**

{SWD(2020) 121 final} - {SWD(2020) 122 final}

”Paras tapa investoida Euroopan tulevaisuuteen on investoiminen ihmisiin. Osaaminen ja koulutus muodostavat Euroopan kilpailukyyn ja innovoinnin perustan. Eurooppa ei kuitenkaan ole vielä täysin valmis. Aion varmistaa, että hyödynnämme kaikkia käytettävissämme olevia välineitä ja resursseja tasapainon löytämiseksi.”

Puheenjohtaja Von der Leyen

”Jokaisella on oikeus laadukkaaseen ja inklusiiviseen opetukseen, koulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen sellaisten taitojen ylläpitämiseksi ja hankkimiseksi, jotka mahdollistavat osallistumisen yhteiskunnan toimintaan ja auttavat työmarkkinoille siirtymisessä.”

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin 1. periaate

Elämme muutosten aikaa. Rinnakkain tapahtuvat kaksi siirtymää – vihreä ja digitaalinen – muokkaavat tapaamme elää, työskennellä ja vuorovaikuttaa. EU:n siirtymisen resurssitehokkaaseen, digitoituun ja ilmastoneutraaliin talouteen ja tekoälyn ja robotiikan laajan käyttöönoton odotetaan luovan uusia työpaikkoja¹, kun taas muut työpaikat muuttuvat tai katoavat kokonaan. Demografinen muutos edellyttää, että Euroopassa otetaan käyttöön kaikki lahjakkuudet ja koko monimuotoisuus. Samanaikaisesti se luo uusia työllistymismahdollisuuksia myös ikäihmisiin ja hoivaan liittyvillä talouden aloilla. Nämä siirtymät osoittavat **ennennäkemätöntä muutosta osaamisessa**, jolla muutoksesta pääsee hyötymään.

Covid-19-pandemia on nopeuttanut digitaalista siirtymää. Vaikka etätyöstä ja etäopiskelusta on tullut todellisuutta miljoonille ihmisille EU:ssa, myös digitaalisten valmiuksien rajat tulivat usein esiin. Pandemia on kärjistänyt jo olemassa olevaa railoa digitaalisissa taidoissa, ja on syntymässä uutta eriarvoisuutta, koska kaikilla ihmisillä ei ole tarvittavan taseisia digitaalisia taitoja ja koska monet ovat digitalisoinnin suhteen jälkijättöisissä työpaikoissa tai kouluissa.

Pandemia on myös vaikuttanut merkittävästi monien ihmisten työuramahdollisuuksiin EU:ssa. EU:n BKT:n arvioidaan tällä hetkellä supistuvan yli 7 prosenttia vuonna 2020 ja työttömyyden nousevan vuoden lopun 2019 6,6 prosentista 9 prosenttiin – ja joissakin maissa kehitys on vielä pahempi. Komission arvioiden² mukaan joidenkin alojen reaalisen bruttoarvonlisäyksen pudotus on vuonna 2020 jopa 20–40 prosenttia verrattuna vuoden 2019 tasoon. Lisäksi tietyillä aloilla liikevaihto saattaa kutistua yli 70 prosenttia vuoden 2020 toisella neljänneksellä. Niissä maissa ja niillä alueilla, joiden talous on vahvasti riippuvainen tällaisista aloista, elpyminen tulee olemaan vaikeampaa kuin muualla.

Komissio on tähän haasteeseen vastaamiseksi ja kahden rinnakkaisen siirtymän edistämiseksi ehdottanut kunnianhimoista elvytyspakettia kestävämmän, selviytymis- ja palautumiskykyisemmän ja oikeudenmukaisemman Euroopan rakentamiseksi seuraavalle sukupolvelle.³ Euroopan edetessä kohti elpymistään tarpeesta parantaa ja mukauttaa

¹ Ennen covid-19-pandemiaa arvioitiin, että vuoteen 2030 mennessä olisi syntynyt miljoona työpaikkaa. Euroopan työllisyyden ja sosiaalisen tilanteen kehitystä käsittelevä katsaus (*Employment and Social Developments in Europe, ESDE*), 2019 Yksistään tekoälyn ja robotiikan odotettiin luovan lähes 60 miljoonaa uutta työpaikkaa tulevien viiden vuoden aikana.

² *Identifying the recovery needs*; SWD (2020) 98 final

³ COM(2020)442 final.

osaamista tulee välttämättömyys. Se on ratkaisevaa myös, jotta EU voisi geopolitiittisena toimijana jatkossakin johtaa maailmaa kohti elpymistä.

EU:ssa on nyt – enemmän kuin koskaan – tarpeen muuttaa osaamispolitiikka perin pohjin. On luotava rohkeaa ammatillisten taitojen kehittämisohjelma edistämään kahta rinnakkaista siirtymää ja varmistamaan elpyminen covid-19-pandemian sosioekonomisista vaikutuksista. On myös seuraavat tavoitteet:

- **Vahvistetaan kestävästä kilpailukykyä:** Osaaminen ja elinikäinen oppiminen ovat ratkaisevan tärkeitä pitkän aikavälin kestävälle kasvuille, tuottavuudelle ja innovoinnille, ja ne ovat sen vuoksi kaikenkokoisten mutta erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritysten) kilpailukyvyyn keskeinen osatekijä.⁴ Oikeanlaisen osaamisen tarjoaminen ihmisille tehostaa heidän työskentelyään ja auttaa heitä hyödyntämään edistyneempää teknologiaa⁵, poistaa merkittävän liiketoimintaan investoimisen esteen⁶, vähentää työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmaa⁷ ja luo perustaa tutkimus- ja kehitystoimille ja yritysälähtöisille innovaatioille. Vain oikealla osaamisella Eurooppa voi vahvistaa asemaansa maailmanlaajuisessa kilpailussa, sysätä talouden uudelleen vauhtiin kestäväällä tavalla ja suunnata talouttaan sekä vihreään että digitaaliseen siirtymään. Tämä tarkoittaa erityisesti Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tunnetun EU:n kasvustrategian toteuttamista sekä toimia EU:n uuden teollisuusstrategian strategisilla aloilla ja ekosysteemeissä.
- **Varmistetaan sosiaalinen oikeudenmukaisuus:** Täydennys- ja uudelleen koulutusmahdollisuuksien saatavuus on elintärkeää kymmenille miljoonille lyhennettyä työaikaa tekeville tai työttömiksi joutuneille työntekijöille riippumatta heidän tämänhetkisestä osaamistasostaan tai pätevydestään. Euroopan elpyminen on menestys ainoastaan, jos se on luonteeltaan koossapitävä eikä ketään jätetä kyydistä. Jos on oikeat taidot, voi helpommin pitää työpaikkansa ja vaihtaa työpaikkaa hallitusti. Tämä edellyttää tasapuolisia täydennyskoulutusmahdollisuuksia sukupuoleen, etniseen taustaan, uskontoon, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen katsomatta ihan kaikille, mukaan lukien vain vähäisen koulutuksen saaneet aikuiset ja maahanmuuttajataustainen väestö. Vastaavasti on taattava samanlaiset mahdollisuudet kaikilla alueilla Euroopan unionissa, suurkaupungeista rannikoille ja syrjäkylille.
- **Parannetaan selviytymis- ja palautumiskykyä:** Muutamat viime kuukaudet ovat laittaneet useita ammattikuntaa lujille. Erityisen kovia ovat kokeneet terveys- ja hoitoalan ammattilaiset sekä vähittäiskaupan, liikenteen, sosiaalipalvelujen ja siivouksen alalla etulinjassa työskennelleet sekä opettajat ja kouluttajat. Näillä strategisilla aloilla on oltava tarvittava määrä osaavaa henkilökuntaa, jotta kriisiaikoina voidaan pitää yllä toimivaa perusterveydenhuoltoa sekä sosiaalisia ja koulutuspalveluja kansalaisille. Yksittäiselle henkilölle selviytymiskyvyn parantaminen osaamista lisäämällä tarkoittaa, että hänen tilanteensa on vähemmän riippuvainen kulloisestakin työmarkkinatilanteesta ja hänen omat valmiutensa ohjata elämänsä ja työuransa suuntaa paranevat. Covid-19-pandemia on osoittanut myös sen, että on pystyttävä jatkamaan koulutus- ja liiketoimia digitaalisesti. Tietotekniseen infrastruktuuriin ja sähköisiin järjestelmiin liittyvät haasteet ovat

⁴ Euroopan komissio (2017), *Investment in Human Capital – Assessing the Efficiency of Public Spending on Education*, Euroryhmälle laadittu muistio, 6. marraskuuta 2017.

⁵ Woessmann, L., *The Economic Case for Education*, EENEE Analytical Report No. 20, Ifo Institute and University of Munich, 2017.

⁶ Euroopan investointipankin investointitutkimuksessa 2017 lähes 80 prosenttia yrityksistä ilmoitti osaavan henkilöstön puutteen esteeksi investoinneilleen.

⁷ Euroopan komissio (2014), *The Economic Case for Education*, komission yksiköiden laatima tausta-asiakirja neuvostossa 12. joulukuuta 2014 käytäviä poliittisia keskusteluja varten.

paljastaneet tarpeen parantaa inhimillisiä valmiuksia kyberturvallisuushkiin varautumisessa ja niiden voittamisessa.

Onnistuminen edellyttää, että elinikäisestä oppimisesta tulee todellisuutta Euroopassa. Kaikkien eurooppalaisten saatavilla pitäisi olla houkuttelevia, innovatiivisia ja osallistavia oppimisohjelmia myös siksi, että taidot vanhenevat nopeasti. Nuorella iällä saatu koulutus on edelleen tärkeä perusta, mutta se on vasta alku koko elämän jatkuvalle oppimiselle: varhaiskasvatuksesta perus- ja keskiasteen koulutuksen kautta tekniseen tai ammatilliseen koulutukseen tai korkea-asteen koulutukseen ja siitä edelleen aikuisoppimiseen. **Koko elämän ajan** – vielä ikäihmisenäkin – **jatkuva oppiminen** on ratkaiseva elementti. Kuitenkin vähemmän kuin kaksi aikuista viidestä osallistuu koulutukseen vuosittain. Tämä ei riitä taloutemme uudelleen käynnistämiseen ja vihreän siirtymän ja digitaalisen siirtymän tuomien etujen hyödyntämiseen. Jokaiselle ihmiselle EU:ssa pitäisi olla mahdollista voimaantua ja saada itselleen etua täydennys- ja uudelleenkoulutuksen kautta.

Työssä tarvittavien taitojen hankinnan pitäisi olla tätä pyrkimystä ohjaava periaate. On siis aloitettava kartoittamalla henkilön taidot, hankkimalle hänelle kohdennettu koulutus, joka vastaa juuri hänen erityisiin täydennys- tai uudelleenkoulutustarpeisiinsa, sekä auttamalla häntä löytämään työmarkkinoilta työ, joka kaipaa tekijää.

Vaikka valtaosa osaamispolitiikan alan vastuusta lepää kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla, Euroopallakin on tärkeä roolinsa. Monet työskentelevät pienissä yrityksissä, jotka ovat osa kautta Euroopan levittyviä arvoketjuja. Jokaisella alalla autonvalmistuksesta tekstiiliteollisuuteen ja lääkkeistä energiaan on olemassa eurooppalainen lahjakkuusketju. Tällaisia ketjuja lujittamalla vahvistetaan sisämarkkinoita ja talouden selviytymis- ja palautumiskykyä. EU voi kannustaa ja tukea jäsenvaltioita toteuttamaan politiikkaa, joka kulkee samaan suuntaan, ratkoo rinnakkaisten siirtymien haasteita käytännössä ja vahvistaa talouden ja yhteiskunnan selviytymis- ja palautumiskykyä.

Eurooppa antaa talousarviovaroistaan arvokasta tukea. Next Generation EU⁸ -välinettä (seuraavan sukupolven EU) koskevassa komission ehdotuksessa valjastetaan EU:n talousarvio tukemaan jäsenvaltioiden elpymistä ja tuuppaamaan talous uuteen vauhtiin. EU investoi kestävään, osallistavaan ja oikeudenmukaiseen elpymiseen uudistetun, suuruudeltaan 1,1 biljoonan euron arvoisen pitkän aikavälin talousarvion kautta sekä sen lisäksi ehdotetulla kohdennetulla väliaikaisella 750 miljardin euron suuruisella 'Next Generation EU' -rahoitusvälineellä. Näiden ehdotusten keskiössä on investoiminen osaamiseen. Ehdotuksissa annetaan jäsenvaltioiden käyttöön ennennäkemättömät mahdollisuudet rahoittaa osaamispolitiikkaa, jolla vahvistetaan talouskriiseistä selviytymis- ja palautumiskykyä ja valmiuksia nousta nopeammin tämän hetkisestä kuopasta ja kohti rinnakkaisia siirtymiä.

Vuonna 2016 hyväksytyn osaamisohjelman⁹ pohjalta ja EU:n elpymissuunnitelman potentiaalia hyödyntäen tässä uudessa osaamisohjelmassa katetaan seuraavat viisi osa-aluetta ja

⁸ COM(2020)441 final/2.

⁹ COM(2016) 381 final.

Calls for collective action, mobilising business, social partners and stakeholders, to commit to working together, in particular within the EU's industrial eco-systems and across value chains

Defines a clear strategy to ensure that skills lead to jobs

Helps people build their skills throughout life in an environment where lifelong learning is the norm

Identifies the **financial means to foster investment in skills**

Sets ambitious objectives for up- and reskilling to be achieved within the next 5 years

Uusi osaamisohjelma toteuttaa käytännössä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria ja erityisesti sen ensimmäistä periaatetta, joka koskee oikeutta laadukkaaseen ja osallistavaan opetukseen, koulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen. Se liittyy myös kiinteästi **Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan**¹⁰, uuteen **digitaalistrategiaan**¹¹, uuteen **teollisuusstrategiaan** ja uuteen **pk-yrityksiä koskevaan strategiaan**¹², koska osaaminen on ratkaisevaa niiden onnistumiselle. Osaamisohjelma tukee myös ehdotusta neuvoston suositukseksi ”**Silta työelämään – entistä vahvempi nuorisotakuu**”, jonka komissio on tänään hyväksynyt ja jossa otetaan huomioon **väestörakenteen muutosten vaikutuksista Euroopassa** hiljattain laaditun **kertomuksen**¹³ tulokset. Myös **uudessa kiertotaloutta koskevassa toimintasuunnitelmassa** ja **vuoteen 2030 ulottuvassa EU:n biodiversiteettistrategiassa** korostetaan osaamisen merkitystä siirtymässä vihreään talouteen.

Osaamisohjelma linkittyy myös muihin politiikka-aloitteisiin, jotka tukevat elinikäisen oppimisen lähestymistapaa. Tarkoitus on tehdä lisää ehdotuksia uuden kimmokkeen antamiseksi koulutusalueella. Niistä mainittakoon erityisesti aloite **eurooppalaisen koulutusalueen** toteuttamiseksi vuoteen 2025 mennessä tavoitteena poistaa oppimiseen liittyvät esteet kaikkialla unionissa ja edistää kaikkien mahdollisuuksia innovatiiviseen ja osallistavaan koulutukseen. Myös **Euroopan tutkimusalue** edistää lahjakkuuksien täydennys- ja uudelleen koulutusta erityisesti korkeakoulumaailmassa. Yhdessä nämä aloitteet auttavat luomaan Eurooppaan elinikäisen oppimisen kulttuurin, tukevat kysyntävetoista lähestymistapaa teollisuuden kanssa tehtävän yhteistyön lujittamiseen ja edistävät kansalaisten työllistettävyyttä.

¹⁰ Komission tiedonanto Euroopan vihreän kehityksen ohjelmasta, COM(2020) 640 final.

¹¹ Euroopan digitaalistrategia, 2020 <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/content/european-digital-strategy>

¹² COM(2020) 102 final ja COM(2020) 103 final.

¹³ COM(2020) 241 final.

1. YHTEISTYÖ OSAAMISSOPIMUKSEN PUITTEISSA

Yhteistyön lisäämiseen on erinomaiset mahdollisuudet osaamiseen tehtävien investointien vaikutusten maksimoimiseksi. Osaamispoliittikat ja -toimet jakautuvat monien toimijoiden kesken. Ministeriöt, opetuksen ja koulutuksen tarjoajat, kukin toimiala itse, tutkimuslaitokset, työmarkkinaosapuolet, kauppakamarit ja työvoimatoimistot ovat vain osa toimijoista, jotka osallistuvat täydennys- ja uudelleen koulutuksen laajempaan toteuttamiseen. Yhteisillä ponnisteluilla voidaan selkeyttää tilannetta koko arvoketjussa yksittäisten henkilöiden ja yritysten näkökulmasta, alentaa kustannuksia ja keskittyä painopisteisiin.

Onnistuneissa osaamisohjelmissa yhdistellään eri vaiheita siten, että jokaista työntekijää tuetaan tämän täydennys- tai uudelleen koulutuksen koko ketjussa eli rinnakkaisten siirtymien edellyttämien taitojen määrittelemisestä niiden hankkimiseen kohdennetun koulutuksen avulla ja edelleen niiden käyttöön työpaikalla tai uudessa työpaikassa.

Osaamisohjelman ensimmäinen osatekijä on yhteistyön edistäminen osaamissopimuksen avulla.

Toimi 1: Osaamissopimus

Sopimuksella käynnistetään yhteistoimet laadukkaiden investointien tekemiseksi unionin koko työikäisen väestön osaamiseen.

Osaamissopimus tuo yhteen kaikki yksityiset ja julkiset sidosryhmät, joiden yhteisenä tavoitteena on Euroopan työvoiman täydennys- ja uudelleen koulutus, jotta ihmiset voivat osallistua rinnakkaisiin siirtymiin. Kaikki nämä sidosryhmät allekirjoittavat **peruskirjan**, jossa määritellään työvoiman täydennys- ja uudelleen koulutuksen kannalta olennaiset keskeiset periaatteet¹⁴ sekä niiden omassa organisaatiossa että kautta koko arvoketjun tai ekosysteemin. Peruskirja laaditaan yhdessä sidosryhmien kanssa.

Sopimus helpottaa julkisen ja yksityisen sektorin välistä yhteistyötä. Sillä luodaan erityisesti **laajan mittakaavan kumppanuuksia** strategisissa teollisissa ekosysteemeissä¹⁵, mukaan lukien alueellisella tasolla, ja siinä vahvistetaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa yksilöityjä ensisijaisia aloja kunnianhimoisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Näihin kumppanuuksiin osallistuvat kaikki sidosryhmät, erityisesti pk-yritykset, joilla on vaikeuksia saada tarvittavaa osaamista. Sidosryhmiä kannustetaan kokoamaan yhteen asiantuntemusta, resursseja (esimerkiksi koulutustiloja arvoketjussa) ja rahoitusta, joiden avulla voidaan toteuttaa sellaisia konkreettisia täydennys- ja uudelleen koulutustoimia, joissa sitoudutaan mahdollistamaan koulutettaville työpaikan pitäminen, vaihtaminen tai uuden löytäminen.

Sopimuksella **myös helpotetaan tietojen saamista** ammattitaidon parantamiseen tarjottavasta **EU:n rahoituksesta**, koska sillä perustetaan EU:n tasolle yhden luokun yhteyspiste.

Sopimus lanseerataan Euroopan ammattitaitoviikon aikana marraskuussa 2020, ja mukana ovat eurooppalaiset työmarkkinaosapuolet, Euroopan parlamentti, Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajavaltio, Euroopan komissio, sidosryhmiä strategisista teollisuuden ekosysteemeistä ja muita sidosryhmiä.

Miguel johtaa pientä yritystä, joka on erikoistunut sähköautojen osiin. Alalla teknologia kehittyy nopeasti. Osaamissopimuksen ansiosta hänen yrityksensä liittyi laajaan kumppanuuteen, johon osallistuu koko toimitusketju. Hänen henkilöstönsä voi nyt hyödyntää huipputasoisia koulutusta, joka on suunniteltu yhdessä tutkimuslaitoksen kanssa ja joka järjestetään suurempien yritysten tiloissa.

¹⁴ Näihin sisältyvät syrjimättömyyteen ja sukupuoleen liittyvät näkökohdat.

¹⁵ Maaliskuussa 2020 hyväksytyssä EU:n teollisuusstrategiassa esitetyn mukaisesti.

Tietyn alan työmarkkinaosapuolet sopivat, että kussakin asiaankuuluvassa yrityksessä on useita niin kutsuttuja **koulutuslähettiläitä**. Koulutuslähettiläät ovat työntekijöitä, jotka tiedottavat kollegoilleen tarjolla olevista koulutusmahdollisuuksista ja oikeudesta koulutukseen ja motivoivat heitä käyttämään niitä. Erityisesti alhaisen koulutustason työntekijät voivat olla haluttomia puhumaan esihenkilöille koulutustarpeistaan. Lähettiläät voisivat alentaa kynnystä.

Osaamissopimuksella rakennetaan siltoja ennestään olemassa olevien EU:n yhteistyöaloitteiden välille, ja siitä tehdään tarvittaessa yhden luukun yhteyspiste seuraaviin:

- **Alakohtaista osaamisyhteistyötä koskevat suunnitelmat**, joilla määritetään alakohtainen osaamista koskevan tiedon hankinta, kartoitetaan keskeiset ammattitaitotarpeet, määritellään ammattiprofiileja ja käynnistetään koulutusohjelmia. Ammatin vaatimien taitojen hankkiminen on syvälle näiden suunnitelmien ytimeen kaiverrettu elementti. Suunnitelmia parannetaan, ne avataan useammille aloille ja niiden budjettia kasvatetaan. Suunnitelmien laadintaprosessia nopeutetaan merkittävästi, jotta varmistetaan, että niiden pohjalta saadaan tuloksia oikea-aikaisesti eli yritysten ja yksittäisten henkilöiden osaamistarpeiden mukaan. Uusittuihin suunnitelmiin lisätään myös yhteys työllistymismahdollisuuksiin koulutusohjelman päättyessä.
- **Eurooppalaisen oppisopimussyhteenliittymän lujittaminen** Kuten tiedonannossa ”Nuorisotyöllisyyden tukeminen: silta työelämään seuraavalle sukupolvelle”¹⁶ todetaan, oppisopimussyhteenliittymä saa aikaan uusia lupauksia tarjota nykyisestä heikosta taloustilanteesta huolimatta jatkossakin oppisopimuspaikkoja ja kehittää oppisopimuskoulutusohjelmia. Uudistettu yhteenliittymä käynnistää uusia kansallisia oppisopimuskolliutioita, tuo oppisopimuskoulutettavien äänen kuuluviin ja vahvistaa sosiaalista vuoropuhelua.
- **Digitaalitaitoja ja työpaikkoja edistävä koalitiio** pyytää jäsenvaltioilta, yrityksiltä, työmarkkinaosapuolilta, voittoa tavoittelemattomilta organisaatioilta ja koulutuksen tarjoajilta lupauksia uusista koulutusohjelmista, rekrytoinneista tai jo töissä olevien täydennyskoulutuksista digitaalisten taitojen parantamiseksi. Covid-19-pandemian vuoksi hiljattain toteutetun kampanjan yhteydessä saatiin yli 70 uutta lupausta¹⁷. Komissio lujittaa koalitiolle annettavaa hallinnollista tukea luomalla keskitetyn palvelun, jonka kautta voi jakaa digitaalisia sisältöjä, parhaita käytäntöjä ja koulutusmahdollisuuksia, myös pk-yrityksille.

Osaamissopimus kattaa kaikki alat, ja se on avoin kaikille sidosryhmille. **Siinä keskitytään alkuvaiheessa niihin teollisuuden ekosysteemeihin, joihin tämänhetkinen kriisi vaikuttaa pahimmin, ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa yksilöityihin prioriteettialueisiin, joille kunnianhimoiset täydennys- ja uudelleen koulutusstrategiat ovat ratkaisevan tärkeitä elpymisen edistämiseksi. Muita ekosysteemejä ja aloja lisätään myöhemmin:**

- **Terveys:** Covid-19-pandemia muistutti meitä siitä, kuinka suuressa määrin olemme riippuvaisia terveydenhuoltoalan työntekijöistä, joiden edellytetään hankkivan osaamista ja suorittavan tartuntojen hillitsemiseen, karanteenisäätöihin, suojavarusteiden käyttöön ja klinisen hallinnan tehtäviin liittyvää koulutusta.

¹⁶ COM(2020) 276 final.

¹⁷ Lupaukset ovat yksityisten ja julkisten organisaatioiden tekemiä sitoumuksia osallistua välittömällä panoksilla digitaalisten taitojen puutteen korjaamiseen Euroopassa. Ne voivat esimerkiksi sitoutua antamaan koulutusta taikka tarjoamaan työharjoittelupaikkoja tai digitaalisten taitojen kehittämismahdollisuuksia. Lupaukset ovat nähtävissä internetissä osoitteessa: <https://pledgeviewer.eu/>

Terveystenhoito- ja sosiaalihuollon osuus EU:n kokonaistyytyväisyydestä on 10 prosenttia, mutta on arvioitu, että ala kasvaa vähintään 830 000 uudella työpaikalla, mikä yhdessä sijaisten tarpeen kanssa tarkoittaa kahdeksaa miljoonaa uutta avointa työpaikkaa seuraavien 10 vuoden aikana.¹⁸ Lisäksi terveydenhuollon organisaatioiden on tarpeen pystyä ottamaan käyttöön uutta digitaaliteknologiaa, kuten tekoälyä, joka parantaa hoidon laatua ja tehostaa jäsenvaltioiden terveydenhoitojärjestelmiä. Näiden tarpeiden täyttäminen kasvattaa huomattavasti digitaalisten perustaitojen ja syvällisemmän osaamisen kysyntää vuoteen 2030 mennessä.¹⁹ Tämä paljastaa merkittävän osaamisvajeen, joka vain syvenee väestön ikääntyessä ja kroonisten sairauksien lisääntyessä. Vajeen tilkkiminen on ratkaisevan tärkeää, jotta voidaan taata kansallisten hyvinvointijärjestelmien hyvä selviytymis- ja palautumiskyky ja oikeudenmukaisuus koko EU:ssa.

- **Rakentaminen:** Covid-19-pandemialla on ollut merkittävä vaikutus rakennusalaan²⁰. Ala koostuu pääasiassa pienistä ja mikroyrityksistä, jotka tarjoavat paikallistason työpaikkoja (niistä yli 90 prosenttia on pk-yrityksiä²¹). Tällä 12 miljoonan työntekijän alalla on vaikeuksia houkuttaa nuorta ja pätevää työvoimaa²². Osaamisvajeet näkyvät vihreässä suunnittelussa, vihreissä teknologioissa ja vihreissä materiaaleissa. Kun elpyminen alkaa, tulee näkyviin tarve keskittyä täydennyskoulutuksessa energia- ja resurssitehokkuuteen, hajautettuihin uusiutuviin energiaratkaisuihin, kierrätettävyyteen, digitalisointiin ja olemassa olevan rakennuskannan perusparannukseen, jossa otetaan huomioon esteettömyysvaatimukset²³. Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan kuuluva rakennusten kunnostamiseen kannustava aloite voi onnistua vain, jos on saatavilla osaavia rakennusalan työntekijöitä.
- **Autoteollisuus ja liikenne:** Covid-19-pandemian aikana käyttöön otetuilla matkustusrajoituksilla on ollut merkittävä vaikutus ilmailuun sekä rautatie-, meri-, sisävesi- ja maantieliikenteen aloihin, millä puolestaan on ollut valtava vaikutus koko liikennealalla työskenteleviin yli yhdeksään miljoonaan ihmiseen EU:ssa.²⁴ Rajoitustoimet häiritsivät merkittävästi myös autoteollisuutta ja sen laajaa toimitusketjua, jossa tehtaiden sulkemiset vaikuttivat ainakin 1,1 miljoonaan työpaikkaan.²⁵ EU:n BKT:stä 7 prosenttia tuottavalla autoteollisuudella oli jo ennestään edessään merkittäviä rakenteellisia muutoksia. Sen on joka tapauksessa investoitava digitalisaatioon, vihreään teknologiaan (esim. liikenteen sähköistämisen edellyttämiin akkuihin²⁶ ja muihin vaihtoehtoihin polttoaineratkaisuihin), liitettävyyden parantamiseen, automaatioon sekä nykyisten liiketoimintamallien ja arvoketjujen muutokseen. Liikenne ja erityisesti autoteollisuus tarvitsevat selkeän ohjelman uuden osaamisen edistämiseksi, mukaan lukien massadata-analyysit, ohjelmistokehitys, tekoäly, robotiikka, kemia, elektroniikka-alan insinööritaidot sekä uusi joukko ns. pehmeitä taitoja. Olisi kannustettava tällaisten taitojen käytön maksimointiin koko ekosysteemeissä ja kaikissa arvoketjuissa, esimerkiksi sähkölatausinfrastruktuurin laajentamisessa.

¹⁸ CEDEFOP Skills Panorama, Health professionals and associate professionals.

¹⁹ EIT Health and McKinsey, 2020, 'Transforming healthcare with AI: The impact on the workforce and organisations'.

²⁰ OECD, Evaluating the initial impact of COVID-19 containment measures on economic activity, Figure 1

²¹ Vuonna 2017 rakennusalan yrityksistä 94 prosenttia oli pk-yrityksiä, Eurostat [sbs_sc_con_r2].

²² European Builders Construction, osaamista käsittelevä verkkosivuston osa

²³ Direktiivi (EU) 2019/882 tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista.

²⁴ Transport in Figures 2019 <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f0f3e1b7-ee2b-11e9-a32c-01aa75ed71a1>

²⁵ European Automobile Manufacturers Association (ACEA), Employment impact of COVID-19 on the European auto industry

²⁶ Akkualalla on käynnistetty alalla tarvittavia taitoja koskeva suunnitelmahanke ”ALBATTIS”, joka on tärkeä paitsi autoteollisuudelle myös kasvavalle sähköenergian varastointialalle.

- **Matkailu:** Covid-19-pandemia on vähentänyt toimintaa 80 prosentilla, ja jos ei pikaisesti ryhdytä toimiin, vaarassa on kuusi miljoonaa työpaikkaa.²⁷ Osaamistarpeet vaihtelevat muutoksessa kohti kestävämpää matkailua tarvittavista verkkomarkkinointiin, kierrätykseen ja jätehuoltoon sekä vesi- ja energiapalveluihin liittyvistä taidoista aina kulttuurien väliseen ymmärtämykseen ja viestintään sekä uusiin hygieniasääntöihin.²⁸ Matkailijoiden kokemusten optimointi perustuu jatkossa digitaalisen tiedon ja inhimillisen palvelun yhdistelmään. Jo olemassa olevassa suunnitelmassa²⁹ on yksilöity näitä puutteita ja uusia työnkuvauksia. Sitä on nyt parannettava, koska teknologiset innovaatiot ja sosiaaliset suuntaukset muuttuvat niin nopeasti, etteivät kaikki yritykset pysy kehityksessä mukana. Henkilöstön on pystyttävä työskentelemään eri osastoilla ja eri tasoilla sekä käyttämään erilaisia välineitä ja sovelluksia.

2. AMMATTITAIDON HANKKIMINEN TYÖTÄ VARTEN: POLITIIKKOJEN YHDENMUKAISTAMINEN TULOSTEN SAAVUTTAMISEKSI

Ajatus työssä tarvittavien taitojen hankinnasta on osaamisohjelman toinen osatekijä. Siinä omaksutaan täydennys- ja uudelleen koulutukseen koko arvoketjun kattava lähestymistapa.

Se alkaa luotettavalla osaamista koskevan tiedon hankinnalla, jotta osattaisiin tarjota työmarkkinoiden kannalta merkityksellistä koulutusta. Lähestymistapa on juurrutettava kansallisiin osaamisstrategioihin ja koulutusjärjestelmiin. Yksittäisten yritysten olisi myös kehitettävä sisäisiä prosesseja, joissa yksilöidään osaamisvajaita, ja toimenpiteitä oman henkilöstönsä täydennyskoulutuksen järjestämiseksi.

Tässä jaksossa esitetään työssä tarvittavien taitojen lähestymistavan keskeiset elementit. Tavoitteena on tukea EU:n työvoimaa hyödyntämään vihreää siirtymää ja digitaalista siirtymää niiden koko laajuudelta.

2.1. Osaamista koskevan tiedon hankinnan parantaminen: täydennys- ja uudelleen koulutuksen perusta

Varmistettaessa ihmisten mahdollisuuksia hankkia kulloisenkin tai tulevan työpaikkansa edellyttämät taidot etenemisen astinlautana ovat ajantasaiset tiedot osaamistarpeista. Osaamista koskeva tieto saadaan kuitenkin usein liian myöhään päätösten tekohetkeen nähden. Käytettävissä oleva, helposti ymmärrettävä, kohdennettu ja ajantasainen osaamista koskeva tieto on välttämätöntä. Tutkinnon suorittaneiden seurannan ja hallinnollisen datan vertailun lisäksi tekoälyn ja massadata-analyysien käytöllä on valtava potentiaali. Tekoälyä ja massadataa voidaan soveltaa erityisten vaadittujen taitojoukkojen pohjalta eri alojen uusien työnkuvauksien määrittelyyn.

Euroopan ammatillisen koulutuksen kehittämisskeskus Cedefop on pilotoinut verkossa olevien työpaikkailmoitusten massadata-analyysin käyttöä selvittääkseen työnantajien osaamiskysyntää alueellisella tasolla³⁰, kun taas alakohtaista osaamisyhteistyötä koskevassa suunnitelmassa on tarkasteltu osaamistarpeita avainaloilla. Näiden

²⁷ COM(2020) 550 final: Matkailu ja liikenne vuonna 2020 ja sen jälkeen

²⁸ C(2020) 3251, EU:n ohjeet matkailupalvelujen asteittaisesta käynnistämisestä ja majoitus- ja ravitsemisliikkeiden terveyskäytännöistä – Covid-19, 2020/C 169/01.

²⁹ <https://nexttourismgeneration.eu/>

³⁰ Cedefop 'Skills Ovate', NUTS 2 -taso.

menestystarinoiden pohjalta tarvitaan uusia ponnisteluja osaamista koskevan tiedon hankinnan syventämiseksi sekä alueellisella tasolla että alakohtaisesti, jotta tiedot voidaan koota yhteen ja esittää saavutettavalla tavalla – myös koulutuslaitoksille ja -organisaatioille.

Toimi 2: Osaamista koskevan tiedon hankinnan lujittaminen

Lujittaakseen ja levittääkseen osaamista koskevaa tietoa, komissio aikoo

- tukea uuden ja syvemmän osaamista koskevan tiedon hankinnan kehittämistä, mukaan lukien alueellisella tasolla ja alakohtaisesti. Cedefopin massadata-analyysia koskevan pilottihankkeen pohjalta luodaan pysyvä verkkotyökalu, jossa julkaistaan reaaliaikaista tietoa kaikkien asiasta kiinnostuneiden sidosryhmien käyttöön.³¹ Tarkastellaan kumppanuuksia, joissa käytettäisiin yksityisistä työpaikkaportaaleista saatavaa ja osaamista koskevaa kansallista tietoa;
- keskittää osaamista koskevia tietoja ja levittää niitä laajaan jakeluun osaamissopimuksen kautta synergiaa eurooppalaisen tutkimusalueen kanssa;
- edistää työmarkkinapuolten osallistumista työmarkkinaennusteisiin ja osaamista koskevan tiedon hankinnan kehittämistä varten tarvittavan koulutuksen yksilöintiin;
- rohkaista julkisia ja yksityisiä työvoimapalveluja käyttämään osaamista koskevaa tietoa sekä julkisten työvoimapalvelujen verkostoa edistämään osaamisvajeiden ja työmahdollisuuksien lisääntymisen varhaista havainnointia, EU:n sisäisen liikkuvuuden ja kolmansista maista peräisin olevan muuttoliikkeen potentiaalin hyödyntäminen mukaan lukien;
- esittää yksittäisten henkilöiden tarpeisiin räätälöidyt osaamista koskevat tiedot Europass-järjestelmässä eli EU:n tason alustassa, jolla ihmiset voivat hallinnoida oppimistaan ja urakehitystään. Tämä auttaa ihmisiä opinnoissa, koulutuksessa ja työvalinnoissa sekä muun muassa julkisissa työvoimapalveluissa työskenteleviä neuvonantajia ja mentoreita.

2.2. Kansallisten osaamisstrategioiden, työvoimapalvelujen roolin ja laillisen maahanmuuton edistäminen

Työssä vaadittavan ammattitaidon hankkiminen edellyttää kansallisia strategioita, joissa mukana ovat kaikki sidosryhmät. Koko julkishallinnon läpileikkaavalla otteella suunnitelluilla ja toteutettavilla kansallisilla osaamisstrategioilla tarkennetaan työllisyys-, koulutus-, tutkimus-, teollisuus- ja aluekehityspolitiikat toimimaan samansuuntaisesti. Strategioiden pitäisi ottaa mukaan työmarkkinaosapuolet, kansalaisyhteiskunta, koulutusala ja työmarkkinoiden sidosryhmät, ja niiden olisi rakennuttava olemassa oleville kansallisille osaamisstrategioille.

Käsillä olevan kriisin ja siitä erityisesti nuoriin aiheutuvien työttömyysvaikutusten valossa julkisilla ja yksityisillä työvoimapalveluilla on – yhteistyössä julkisten koulutusalan elinten ja koulutuksen tarjoajien kanssa – ratkaiseva asema kansallisissa osaamisstrategioissa. Sama pätee myös digitaalitaitoja ja työpaikkoja edistäviin kansallisiin koalitioihin. Julkisilla työvoimapalveluilla voi olla merkittävämpi rooli ihmisten ohjaamisessa enemmän ja parempaan täydennys- ja uudelleen koulutukseen ja koulutusjärjestelmien muokkaamisessa työmarkkinoiden kannalta tarpeellisemmiksi. Kansallisilla osaamisstrategioilla ohjataan kansallisia ja alueellisia politiikkoja ja

³¹ Verkkotyökalu tarjoaa yksityiskohtaista ja ajantasaista tietoa osaamisesta erityisesti aluetasolla ja eri aloilla tarjoten reaaliaikaisen tilannekuvan työmarkkinoiden taitokysynnästä. Tällaisen tilannekuvan voi ottaa hyvin lyhyin aikavälein, ja sen avulla voidaan sekä muodostaa käsitys osaamistarpeiden suuntauksista että havaita uusia osaamistarpeita.

investointeja yhdessä määriteltyjen haasteiden voittamiseen. Niillä ohjataan myös hankkeita, joita jäsenvaltiot yhteisrahoittavat EU:n rahastojen kanssa.

Kahta rinnakkaista siirtymää varten tarvittavaa oikeanlaista osaamista voidaan hankkia ja demografisiin haasteisiin voidaan vastata myös soveltamalla lailliseen muuttoliikkeeseen nykyistä strategisempaa lähestymistapaa, jossa keskeisenä tavoitteena on houkutella lahjakkaita tulijoita ja saada heidät jäämään. Jäsenvaltioilla on valta päättää, kuinka monta siirtotyöläistä ne ottavat vastaan, mutta vahva EU:n kehys voi auttaa jäsenvaltioita houkuttelemaan EU:ssa tarvittavia työvoimamuuttajia ja varmistamaan, että työvoiman muuttoliike hyödyttää kaikkia. Laillisen muuttoliikkeen ohjaaminen niille alueille ja niihin ammatteihin, joita osaamisvaje koettelee, edellyttää parempaa yhteensovittamista ja selkeitä menettelyjä. On parannettava laillisia tapoja tulla EU:hun ja tunnustettava kolmansien maiden kansalaisten pätevyys EU:n työmarkkinoilla. Tämä pitäisi toteuttaa yhteistyössä kolmansien maiden kanssa, jolloin voitaisiin edistää sekä kehitystä että liikkuvuutta lisäämällä investointeja osaamiseen. On myös yhtä tärkeää hyödyntää strategisemmin EU:ssa jo oleskelevien kolmansista maista tulleiden siirtolaisten potentiaalia ja taitoja. Koulutustason noususta huolimatta heillä on edelleen keskimäärin alhaisemman tason pätevyys, mikä haittaa heidän pääsyään työmarkkinoille pysyvämmiin.

Toimi 3: EU:n tuki strategisille kansallisille täydennyskoulutustoimille

Komissio tukee kaikkia jäsenvaltioita kaikki hallinnonalat kattavien kokonaisvaltaisten kansallisten osaamisstrategioiden laatimisessa. Strategiat perustuvat OECD:n kanssa jo tehdylle työlle 11 jäsenvaltiossa ja muille jäsenvaltioiden tasolla jo olemassa oleville osaamisstrategioille. Komissio tukee tarvittaessa strategioiden laatimista tai tarkistamista ja auttaa seuraamaan niiden toteuttamista. Komissio myös kannustaa murtamaan sukupuolistereotyyppioita ja muita syrjiviä stereotyyppioita. Erityisesti se keskittyy monialaisiin ja yrittäjyyssaitoihin sekä digitaalisen siirtymän ja vihreän siirtymän edellyttämään osaamiseen, kuten luonnontieteiden, tekniikan, insinööritieteiden ja matematiikan alan (STEM-alojen) opintojen tuomaan osaamiseen.

Komissio aikoo yhdessä Euroopan laajuinen julkisten työvoimapalvelujen verkoston kanssa kehittää vertaisoppimistapahtumia, joissa tuodaan esiin työmarkkinoilla tarvittavia taitoja erityisesti työttömille ja osa-aikaisesti työllistyneille. Toimia keskitetään myös neuvontapalvelujen parantamiseen, myös jo työssä oleville, ja erityisesti haavoittuvammasa asemassa oleville väestöryhmille. Neuvontaa parannetaan osaamisvajeen korjaamiseksi erityisesti digitaalivajeen osalta. Lisäksi tarkastellaan rajatylittävän yhteistyön mahdollisuuksien laajaa hyödyntämistä.

Komissio pyrkii tulevan uuden muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen avulla parantamaan laillisia maahantuloväyliä EU:hun muun muassa käynnistämällä uudelleen neuvottelut sinistä korttia koskevasta direktiivistä korkeasti koulutettujen työntekijöiden houkuttelemiseksi. Sopimuksen myötä tehdään myös laillisen maahanmuuton mahdollistavia oppimis- ja osaamispaikkoja koskevia uskottavia tarjouksia osana kolmansien maiden kanssa solmittavia uusia lahjakkuuskumppanuuksia, ja siinä tarkastellaan maahanmuuttoon liittyviä uusia välineitä.

Yhdessä jäsenvaltiossa hyvin suurella osalla aikuisia on vain alhainen koulutustaso, joten sen kansallisessa osaamisstrategiassa on tuotu esiin tarve edistää aikuisoppimisen kulttuuria sekä lisätä aikuiskoulutukseen osallistumista ja parantaa sen johdonmukaisuutta. Tämän seurauksena hotelli- ja matkailualalla työskentelevä **Peter** on päässyt kotiseudullaan uuteen aikuisille tarkoitettuun ammattikoulutusohjelmaan. Ohjelmassa painotetaan digitaitoja ja monialaisia taitoja, joita matkailualan työntekijöiltä edellytetään yhä enemmän.

2.3. Otetaan ammatillisessa koulutuksessa huomioon tulevaisuuden vaatimukset

Koulutusorganisaatioiden on opetettava tarvittavia taitoja koko elinikäisen oppimisen jatkumon ajan. Eurooppalaisen yhteistyön ensiaskelista alkaen ammatillinen koulutus on ollut EU-hankkeen ytimessä, ja siitä on sittemmin tullut osa laajempaa eurooppalaista koulutusyhteistyökehystä ja eurooppalaista koulutusalueetta. Nykyisin EU:n nuorista opiskelijoista noin puolet opiskelevat ammattiin, ja yhä useammin korkeammalla tasolla³². Eurooppa tarvitsee nopeita, sitkeitä ja tulevaisuudenkestäviä ammattikoulutusjärjestelmiä, joilla tuetaan nuoria pääsemään alkuun muuttuvilla työmarkkinoilla. Niillä on myös varmistettava, että aikuisilla on mahdollisuus päästä ammatillisiin koulutusohjelmiin, jotka on räätälöity vihreää siirtymää ja digitaalista siirtymää ajatellen.

Toimi 4: Ehdotus neuvoston suositukseksi kestävästä kilpailukykyä, sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja selviytymiskykyä tukevasta ammatillisesta koulutuksesta

Komissio hyväksyy tänään ehdotuksen neuvoston suositukseksi kestävästä kilpailukykyä, sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja selviytymiskykyä tukevasta ammatillisesta koulutuksesta. Aloitteessa

- ehdotetaan nykyaikaan tuotua EU:n politiikkavisiota ammatillisesta koulutuksesta, jolla varustetaan nuoret ja aikuiset taidoilla, joilla he onnistuvat työmarkkinoilla, ja tuetaan vihreää siirtymää ja digitaalista siirtymää, monialaiset taidot mukaan lukien. On tarkoitus varmistaa osallisuus ja tasavertaiset mahdollisuudet, perustaa eurooppalainen ammatillinen koulutus maailmanlaajuisesti malliksi osaamisen kehittämisestä;
- esitetään periaatteet tämän vision toteuttamiseksi, mukaan lukien keskittyminen entistä vahvemmin läpäisevyyteen muiden koulutusalojen kanssa, oppimiseen liittyvään liikkuvuuteen ja tiiviiseen kumppanuuteen työnantajien kanssa. Siinä edistetään myös ammatillista koulutusta houkuttelevana valintana sekä naisille että miehille ja heikommassa asemassa olevien väestöryhmien osallistamista;
- asetetaan ammatillisille koulutusjärjestelmille tavoitteeksi parantaa työperusteisen oppimisen ja liikkuvuusmahdollisuuksien saatavuutta sekä ammattiin valmistuvien työllistettävyyttä;
- esitetään useita EU:n tasolla toteutettavia toimia, joilla tuetaan ammatillisen koulutuksen uudistamista erityisesti parantamalla ammatillisten oppilaitosten digitaalista valmiutta. Tähän sisältyvät ammatillisten oppilaitosten opettajat, oppisopimuskoulutus ja ammatillisen koulutuksen huippuyksiköt, jotka liittyvät älykkäisiin erikoistumisstrategioihin ja/tai alueellisiin innovointi- ja kasvustrategioihin.³³

Mikä on ammatillisen koulutuksen huippuyksikkö?

Ammatillisen koulutuksen huippuyksiköitä on monen tyyppisiä. Tästä moninaisuudesta huolimatta ammatillisen koulutuksen huippuyksiköt voidaan jakaa seuraaviin kahteen päätyyppiin: 1. yksiköt, jotka on ”varta vasten perustettu” taikka nimetty tähän tarkoitukseen osana ammatillisen huippuosaamisen kansallisia/alueellisia järjestelyjä, ja 2. yksiköt, jotka ovat

³² Ammatillisen koulutuksen ohjelmat ulottuvat eri koulutustasojille. Absoluuttisina lukuina suurin määrä ammattikoulutettavia (8,5 miljoonaa koulutettavaa) on keskiasteen ohjelmissa. Tätä voidaan verrata ammattiin johtavissa ohjelmissa 1,5 miljoonaan oppijaan keskiasteen jälkeisessä koulutuksessa, joka ei ole korkea-asteen koulutusta, 1,2 miljoonaan oppijaan lyhytkestoisessa korkea-asteen koulutuksessa, 1,2 miljoonaan oppijaan alemman korkea-asteen koulutuksessa ja 0,7 miljoonaan oppijaan ylempään korkea-asteen koulutuksessa. Lähde: Unesco-Oecd-Eurostat (UOE) yhteinen koulutustietojen keruu

³³ Kun tavoitteena on edistää ammatillisen koulutuksen huippuosaamista ja kansainvälistää sitä, eurooppalaisilla ammattiprofiileilla voitaisiin joiltakin osin määritellä yhteisiä koulutussisältöjä Euroopan tasolla. Osana Europass-alustaa ja tarvittaessa täydennettyinä digitaalisilla ammatin oppimisen välineillä tällaiset profiilit voivat merkittävästi helpottaa oppijoiden ja työntekijöiden liikkuvuutta, pätevyysien automaattista tunnustamista ja ammatillisen koulutuksen yhteisten opinto-ohjelmien, pätevyysien ja mikrotutkintojen kehittämistä.

yksittäisiä ammatillisen koulutuksen tarjoajia, jotka toimivat ammatillisen koulutuksen huippuyksikköinä jollakin alueella, jossakin alueen osassa tai jollakin alalla.³⁴ Ne tukevat yrittäjyysaloitteita ja toimivat osaamis- ja innovointikeskittyminä yrityksille, erityisesti pk-yrityksille. Ehdotetussa suosituksessa tuetaan kunnianhimoisesti vähintään 50 ammatillisen koulutuksen huippuyksikön³⁵ perustamista maailmanluokan vertailukohteiksi nuorten peruskoulutukseen ja aikuisten täydennys- ja uudelleen koulutukseen.³⁶

Esimerkiksi kulttuurialalla ja luovilla toimialoilla toimiva ammatillinen koulutusyksikkö, jota rahoitetaan Erasmus-ohjelmasta, perustaa tiedon tuottajien (tutkimuslaitokset ja ammatillisen koulutuksen tarjoajat) ja yritysten verkoston, jolla on kumppaneita muissa maissa. Verkosto perustaa innovoinnin solmukohtia tukemaan alakohtaisia pk-yrityksiä, pätevää ammattihenkilöstöä ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoita. Se kehittää ja ottaa käyttöön koulutusohjelman, jossa keskitytään yrittäjyyteen, ongelmanratkaisuun, kriittiseen ajatteluun ja prosessi- tai tuoteinnovointiin, sekä yrityshautomoita ammatillisen koulutuksen opiskelijoille, kulttuurialan ja luovien toimialojen oppijoille ja kouluttajille.

2.4. Käynnistetään Eurooppalaiset yliopistot -aloite ja järjestetään tutkijoille täydennyskoulutusta

Korkea-asteen koulutus on keskeinen väline, jolla tarjotaan opiskelijoille heidän tulevaisuudessa tarvitsemansa osaaminen. Yliopistoissa tuotetaan syvällistä tietoa ja osaamista, jotka auttavat yhteiskuntaa innovoimaan isojen haasteiden ratkaisemiseksi. Ne voimaannuttavat ihmisiä korkeatasoisella osaamisella, joka auttaa heitä ammatillisessa, sosiaalisessa ja henkilökohtaisessa kehittämisessä. Nopeasti kehittyvät työmarkkinat ja yhteiskunnalliset muutokset edellyttävät korkea-asteen oppilaitosten muuttuvan ja mukautuvan paremmin taloudelliseen ympäristöönsä, jotta varmistetaan, että niistä valmistuvilla on työmarkkinoiden vaatima koulutus ja osaaminen – aivan erityisesti taidot, joita rinnakkaiset siirtymät vaativat.

Tutkijat ovat tieteen ja innovaatioiden etulinjassa ja heillä on oltava aivan tietty joukko taitoja. Tällaiset taidot sekä tiedemaailmassa ja sen ulkopuolella luotavaan uraan tarvittavat ydintaidot on mahdollista määritellä tarkemmin. Se edistäisi myös tutkijoiden liikkuvuutta Euroopassa.

Toimi 5: Käynnistetään Eurooppalaiset yliopistot -aloite ja järjestetään tutkijoille täydennyskoulutusta

Käynnistääkseen Eurooppalaiset yliopistot -aloitteen komissio aikoo tiiviissä yhteistyössä sidosryhmien ja jäsenvaltioiden kanssa

- sisällyttää Eurooppalaiset yliopistot -aloitteen kokonaisuudessaan Erasmus-ohjelmaan (vuosille 2021–2027) ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan. Esteet korkea-asteen oppilaitosten väliseltä tulokselliselta kansainväliseltä yhteistyöltä poistetaan ja yhteistyötä talouden toimijoiden kanssa syvennetään erityisesti rinnakkaisten siirtymien edistämiseksi. Eurooppalaiset yliopistot asettavat normit korkea-asteen oppilaitosten muutokselle koko eurooppalaisella koulutusalueella ja eurooppalaisella tutkimusalueella ja tekevät elinikäisestä oppimisesta ja lahjakkuuksien kierrättämisestä todellisuutta;
- tarkastella yliopistojen tutkimus- ja innovointitulottuvuudesta esiin nousevia vaihtoehtoja, jotka edesauttaisivat esteiden poistamista korkea-asteen oppilaitosten väliseltä tulokselliselta kansainväliseltä yhteistyöltä. Tässä hyödynnetään Erasmus+-ohjelman ja

³⁴ Euroopan komission tutkimus *Mapping of Centres of Vocational Excellence*: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8250&furtherPubs=yes>

³⁵ Kunnianhimoinen tavoite perustuu seuraavaa monivuotista rahoituskehystä koskevaan komission ehdotukseen.

³⁶ Tätä toimea koordinoidaan eurooppalaisen tutkimusalueen kanssa.

Horisontti 2020 -ohjelman pilottihankkeissa saatuja kokemuksia. Komissio aikoo määrittellä, millä aloilla jäsenvaltioiden toimia tuetaan, ja tarkastella konkreettista lähestymistapaa, jota sovellettaisiin ”eurooppalaiseen tutkintoon”. Komissio tutkii myös Eurooppa-yliopiston perussäännön toteutettavuutta (rajatylittävien oikeudellisten kysymysten käsittelemiseksi) ja tutkintotodistusten tunnustamista ja laadunvarmistusta koskevan eurooppalaisen järjestelmän luomista;

- tehdä yhteistyötä Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutin (EIT) ja muiden eurooppalaisen tutkimusalueen kannalta merkityksellisten aloitteiden kanssa saattaakseen yhteen johtavia organisaatioita liike-elämän, koulutuksen ja tutkimuksen aloilta erityisesti osaamis- ja innovaatioyhteisöjen kautta. Tavoitteena on kehittää innovatiivista opetusta ja oppimista, kouluttaa innovoijien seuraavaa sukupolvea ja tukea korkea-asteen oppilaitosten kehittymistä yrittäjähenkisemmiksi organisaatioiksi;
- tuoda tiedemaailma ja teollisuus yhteen kokeilemalla uutta ’lahjakkuuksia tilaustyönä’ -tyyppistä osaamisen vaihtoa (Talents-On-Demand), jolla vastattaisiin yritysten tutkimus- ja innovointitarpeisiin, ja siten täydentää yliopistojen ja yritysten välistä yhteistyötä.

Lisätäkseen **tutkijoille täydennyskoulutusta** komissio aikoo tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa

- kehittää tutkijoille eurooppalaisen osaamiskehityksen ja tukea tutkijoiden ydintaitojen joukon määrittelyä;
 - määrittellä tutkijoiden taitojen luokitusjärjestelmän, jonka avulla on mahdollista seurata osaamiskiertoa tilastollisesti, ja sopia jäsenvaltioiden kanssa joukosta indikaattoreita seurantaan ja tilastoanalyysia varten;
 - kehittää avoimen tieteen ja tieteellisen johtamisen opetussuunnitelmia tutkijoille.
-

2.5. Taidot, joilla tuetaan vihreää siirtymää ja digitaalista siirtymää työelämässä ja sen ulkopuolella

Tulevaisuuden työpaikat edellyttävät taitoja sekä vihreää siirtymää että digitaalista siirtymää varten. Vihreä siirtymä edellyttää investointeja ihmisten taitoihin, jotta voidaan lisätä sellaisten ammattilaisten määrää, jotka kehittävät ja hallinnoivat vihreitä teknologioita, myös digitaalitekniikkaa, kehittävät vihreitä tuotteita, palveluja ja liiketoimintamalleja, luovat innovatiivisia luontoon perustuvia ratkaisuja ja auttavat minimoimaan toimintojen ympäristövaikutuksia³⁷. Lisäksi Euroopasta on mahdollista tulla ilmastoneutraali maanosa, resurssitehokas yhteiskunta ja kiertotalous vain, jos sillä on asioista perillä oleva väestö ja työvoima, jotka osaavat ajatella ja toimia vihreästi.

Lisäksi ihmiskeskeisen digitaalisen siirtymän toteutuminen edellyttää harppausta digitaalisessa osaamisessa. Eurooppalaiset – niin miehet kuin naisetkin – tarvitsevat jo nyt digitaalisia taitoja jokapäiväisessä elämässä ja työssä: Joissakin työpaikoissa yli 90 prosenttia tehtävistä edellyttää tietäntyyppisiä digitaalisia taitoja³⁸. Pandemia ja sen vaikutukset eurooppalaisten elämään ja talouteen ovat korostaneet digitalisaation merkitystä kaikilla EU:n talouden ja yhteiskunnan aloilla. Lähes 4 työntekijää 10:stä aloitti etätöön koronavirusrajoitusten aikana³⁹. Lisäksi todettakoon, että pitkälle digitalisoituneilla aloilla uusien työpaikkojen määrä kasvoi 40 prosenttia vuosina 2005–2016⁴⁰. Digitaalisen alan asiantuntijoiden nopeasti kasvavaan kysyntään ei kuitenkaan

³⁷ EU:n biotalousstrategian käyttöönotto on hyvä esimerkki tähän suuntaan tähtäävistä toimista, jotka mahdollistavat osaamisen kehittämisen sekä synergiat koulutuksen ja elinikäisen oppimisen kanssa.

³⁸ [ICT for work: Digital Skills in the Workplace; Ecorysin ja Tanskan teknologiainstituutin Euroopan komissiolle tekemä tutkimus, 2017.](#)

³⁹ [Eurofound, Living, working and Covid-19, huhtikuu 2020.](#)

⁴⁰ OECD (2019), [Going Digital: Shaping Policies, Improving Lives](#), OECD Publishing, Pariisi.. Ks. [OECD Employment Outlook 2019: The Future of Work](#), laatikko 2.1.

pystytä vastaamaan. Esimerkiksi kyberturvallisuuden alalla on tarvetta 291 000 ammattilaiselle⁴¹.

Lisäksi digitaalitekniikan käyttöönotto kaikilla talouden aloilla, myös muilla kuin teknologian aloilla, edellyttää paremmat digitaaliset taidot omaavaa työvoimaa kaikilla osaamistasoilla ja kaikissa ikäryhmissä. Covid-19-pandemia ja siitä johtuvat rajoitustoimet antoivat vahvan muistutuksen siitä, että Euroopan työvoiman – ja laajemmin koko väestön – on parannettava nopeasti digitaalisten taitojen tasoon⁴². Tämä oli erityisen näkyvää opetus- ja koulutusalailla niin opiskelijoille kuin opettajille ja kouluttajille.

Toimi 6: Taidot vihreän siirtymän ja digitaalisen siirtymän tukemiseksi

Komissio tukee **vihreän siirtymän edellyttämien taitojen** hankkimista

- määrittelemällä vihreää siirtymää varten taitojen luokitusjärjestelmän, joka mahdollistaa ammattien viherryttämisen tilastollisen seurannan;
- sopimalla jäsenvaltioiden kanssa indikaattoreista, jotka mahdollistavat vihreän osaamisen kehityksen seurannan ja tilastollisen analyysin;
- kehittämällä ilmastomuutosta, ympäristöasioita, puhtaaseen energiaan siirtymistä ja kestävä kehitystä koskevaa koulutusta varten eurooppalaisen osaamiskehityksen, jossa määritellään vihreän osaamisen eri tasot;
- tukemalla työmarkkinoita varten luotujen vihreiden ydintaitojen kehittämistä koulutuksen ohjaamiseksi koko taloudessa, jotta voidaan luoda ilmasto-, ympäristö ja terveystietoisten ammattilaisten ja vihreän talouden toimijoiden sukupolvi;
- edistämällä ympäristö- ja ilmastönäkökohtien huomioon ottamista kouluissa, korkea-asteen koulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa sekä jo ammatissa toimiville annettavassa koulutuksessa.

Komissio tukee **kaikkien digitaalisia taitoja** erityisesti

- päivittämällä digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelmaa ja esittämällä vision digitaalisen lukutaidon sekä digitaaltaitojen ja -valmiuksien parantamisesta kaikilla koulutustasoilla ja kaikilla digitaalisten taitojen tasoilla (matalasta edistyneeseen). Covid-19-kriisistä esimerkiksi verkko-oppimisen alalla saatujen kokemusten perusteella toimintasuunnitelmalla pyritään tukemaan vankkojen digitaalisten taitojen ja organisatoristen valmiuksien kehittämistä koulutusjärjestelmissä (myös etäoppimisessa), samalla kun hyödynnetään täysipainoisesti digiaikaan soveltuvien uusien teknologioiden, tietojen, sisältöjen, välineiden ja alustojen potentiaalia;
- panemalla täytäntöön Digitaalinen Eurooppa -ohjelman, jonka tavoitteena on kehittää EU:n strategisia digitaalisia valmiuksia, lisätä investointeja suurteholaskentaan, tekoälyyn, kyberturvallisuuteen ja pitkälle vietyjen digitaalisten taitojen kehittämiseen;
- tukemalla pk-yrityksille suunnattuja digitaalialan intensiivikursseja ja ”digitaalialan vapaaehtoisia” koskevaa ohjelmaa tavoitteena parantaa nykyisen työvoiman taitoja digitaalialoilla, kuten EU:n pk-yritysstrategiassa on jo mainittu. Komissio myös tukee ja linkittää yhteen pk-yritysten välittäjiä, joita ovat esimerkiksi klusterit, Yritys-Eurooppa-verkosto ja digitaali-innovointikeskittymät, tavoitteena parantaa pk-yritysten henkilöstön osaamista muun muassa kestävä kehityksen alalla;
- tukemalla EU:n tieto- ja viestintätekniikka-alan Jump-Start-pikakoulutusta, jossa tarjotaan lyhytaikaista intensiivistä koulutusta tieto- ja viestintätekniikan osaamisvajeen poistamiseksi keskittyen sukupuolijakaumaltaan tasapainoiseen osallistumiseen.

⁴¹ ENISA, Cybersecurity skills development in the EU, maaliskuu 2020.

⁴² Komission digitaalitalouden ja -yhteiskunnan indeksillä (DESI) seurataan vuosittain sekä perustason että edistyneen digitaalisen osaamisen tasoa kussakin jäsenvaltiossa ja EU:ssa.

Anna johtaa pientä logistiikkayritystä. Osallistumalla tieto- ja viestintätekniisten taitojen Jump-Start-pikakoulutukseen hän ja hänen työtiiminsä ovat hankkineet uusia taitoja, joita he tarvitsevat suunnitellakseen ja toteuttaakseen ilmastoystävällisiä jakelureittejä.

STEM-taidot (luonnontieteet, teknologia, insinööritieteet ja matematiikka) ovat ratkaisevan tärkeitä sekä vihreän siirtymän että digitaalisen siirtymän kannalta. Nopean teknologisen innovoinnin aikana yritykset tarvitsevat henkilöitä, joilla on korkeatasoinen osaaminen STEM-aloilla. Tällaiset taidot ovat välttämättömiä uusien teknologioiden käyttämiseksi, ja korkeatasoiset STEM-taidot ovat ratkaisevan tärkeitä innovoinnin edistämiseksi tekoälyn ja kyberturvallisuuden kaltaisilla huipputason tieto- ja viestintätekniikan aloilla. Kuitenkin vain joka viides nuori Euroopassa suorittaa korkea-asteen tutkinnon jossakin STEM-aineessa, ja alle kaksi miljoonaa valmistuu vuosittain STEM-aineista⁴³. Tätä määrää on lisättävä, mikä voitaisiin saavuttaa edistämällä STEM-aineiden opintoväyliä erityisesti nuorten naisten keskuudessa. Tällä hetkellä naisia valmistuu puolet vähemmän kuin miehiä STEM-aloilla EU:ssa, joskin jäsenvaltioiden välillä on valtavia eroja⁴⁴. Osallistuminen korkea-asteen STEM-koulutusohjelmiin riippuu usein toisen asteen koulumenestyksestä⁴⁵, mutta koska tyttöjen digitaalinen lukutaito on parempi kuin pojilla⁴⁶, on selvää, että myös yleisillä sosiaalisilla käsityksillä ja asenteilla on merkitystä⁴⁷. Nuorille oppijoille ja erityisesti tytöille on selitettävä paremmin STEM-opintosuuntausten valinnan tarjoamia mahdollisuuksia.

Merkittävä määrä eurooppalaisista on **kiinnostunut toimimaan yrittäjinä**; tähän liittyy myös voimistuva suuntaus kohti yhteiskunnallista yrittäjyyttä. Molemmat suuntaukset luovat uusia työpaikkoja ja vaikuttavat myönteisesti talouskasvuun lisäämällä kilpailua, tuottavuutta ja innovointia. Jotta nämä pyrkimykset toteutuisivat, tarvitaan keskittymistä yrittäjätaitojen kehittämiseen. Uraneuvontajärjestelmien ja -käytäntöjen olisi katettava asianmukaisesti yrittäjyysasiat. Tietoisuuden lisääminen yhteiskunnallisesta yrittäjyydestä ja muista yhteisötalouden liiketoimintamalleista voi myös auttaa lisäämään yrittäjyyden houkuttelevuutta ja kiinnostusta siihen. Yhteisötalous, joka on edelläkävijä työpaikkojen luomisessa esimerkiksi kiertotalouden yhteydessä, tukee myös sosiaalista osallisuutta ja vihreää siirtymää.

Teknisten taitojen lisäksi työmarkkinoilla tarvitaan yhä enemmän monialaisia taitoja, kuten kykyä yhteistyöhön, kriittiseen ajatteluun ja luovaan ongelmanratkaisuun. Robottien ja algoritmien kasvava vaikutus työmarkkinoilla lisää ”inhimillisten” taitojen tarvetta. Näitä ovat muun muassa empatia ja kyky sopeutua muutoksiin monimutkaisissa toimintaympäristöissä. Nämä taidot ovat erityisen tärkeitä myös väestörakenteen muutoksesta johtuvan ja koko ajan kasvavan seniori- ja hoivatalouden kannalta, ja näiden taitojen kysyntä työmarkkinoilla on suurta. Vaikka kouluilla on oma roolinsa, näitä taitoja kehitetään usein virallisen oppimisen ulkopuolella, työssä ja koko elämän ajan. Näitä taitoja voi olla vaikea tunnistaa, tunnustaa ja tuoda esille, minkä vuoksi monialaisia taitoja koskevan EU:n toiminnan seuraavassa vaiheessa on tehtävä enemmän niiden huomioon ottamiseksi.

Toimi 7: STEM-aineista valmistuvien määrän lisääminen sekä yrittäjyys- ja monialaisten

⁴³ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Tertiary_education_statistics#Graduates

⁴⁴ Eurostat-tiedot kolmannen asteen STEM-tutkinnon suorittaneista [educ_uoe_grad04].

⁴⁵ OECD, [Why don't more girls choose STEM careers?](#)

⁴⁶ [International Computer and Information Literacy Study \(ICILS\) 2018.](#)

⁴⁷ Euroopan komissio, 2016, [Does the EU need more STEM graduates?](#), 3.3.1 jakso.

taitojen edistäminen:

Lisätäkseen **STEM-aineista valmistuvien** määrää komissio

- lisää STEM-alojen opintojen ja työurien houkuttelevuutta, erityisesti tytöille ja naisille suunnatuilla toimilla, ja kannustaa soveltamaan koulutukseen monitieteistä ja innovatiivista lähestymistapaa kouluissa, ammatillisessa koulutuksessa ja korkea-asteen koulutuksessa;
- osana eurooppalaista koulutusalueutta koskevaa tiedonantoa käynnistää opettajille suunnattuja toimia, joilla autetaan korjaamaan STEM-opettajien pulaa EU-maissa ja -alueilla;
- edistää tiedekasvatusta tutkimus- ja innovointitoimissa muun muassa kehittämällä keskeisten taitojen ja arvioinnin kehystä, levittämällä tiedekasvatusta koskevia tutkimustuloksia yhteistyössä eurooppalaisen kouluverkon (EUN) kanssa ja käyttämällä sellaisia sosiaalisesti vaikutusvaltaisia portaaleja jotka kokoavat yhteen kouluja eri Euroopan maista ja erityisesti niistä, joilla on kokemusta avoimesta koulukulttuurista;
- edistää integroitua puitteita ja oppimisjatkumoa muun muassa toisen ja korkea-asteen koulutusjärjestelmien, koulutuksen ja liike-elämän välillä yhteistyössä liike-elämän ammattilaisten kanssa ja edistää avointa koulutusta ja tutkimukseen perustuvia menetelmiä, kilpailuja ja kansalaisten tieteellistä toimintaa.

Yrittäjyystaitojen edistämiseksi komissio käynnistää yrittäjyystaitoja koskevan eurooppalaisen toimen, jossa keskitytään yrittäjähenkisyyden ja työvoiman selviytymis- ja palautumiskyvyn kehittämiseen. Toimiin kuuluvat seuraavat:

- käytetään olemassa olevia verkostoja vipuvartena ja yhdistetään niitä keskenään tavoitteena antaa yrittäjiksi pyrkiville eurooppalaista yritystukea, jossa painopiste kohdistetaan nuoriin naisyrittäjiin ja itsenäisen ammatinharjoittamisen mahdollisuuksiin digitaalisessa ja vihreässä taloudessa ja johon sisältyy tietoaalusta yrittäjyystaitoja ja yhteistyömahdollisuuksia koskevista verkkoresursseista⁴⁸;
- annetaan tukea rahoitusohjelmista, jotka koskevat yrittäjätaitoihin liittyvää toimintaa, yrittäjien liikkuvuutta Euroopassa ja eurooppalaisen yrittäjätaitojen viitekehyksen (EntreComp) järjestelmällistä ja kokonaisvaltaista käyttöä;
- edistetään yrittäjyystaitoja kaikilla koulutustasoilla perus- ja keskiasteen koulutuksesta ammatilliseen koulutukseen ja korkea-asteen koulutukseen, jotta opiskelijat saisivat tietoa ja motivaatiota yrittäjiksi ryhtymiseen.

Tällä toimella täydennetään komission tulevaa yhteisötalouden toimintasuunnitelmaa, jolla muun muassa edistetään yhteisötalouden tuottamia yrittäjyysmahdollisuuksia, esimerkiksi auttamalla paikallisyhteisöjä, tekemällä paikallisia vihreän kehityksen sopimuksia ja aktiivisella haavoittuvassa asemassa olevien ryhmiä.

Monialaisten taitojen edistämiseksi komissio

- laatii strategisen kehyksen monialaisten taitojen tunnustamiselle validointialan ammattilaisten tukemiseksi Euroopassa;
- kehittää resursseja, joilla tuetaan työnantajien ja työvoimapalvelujen suorittamaa monialaisten taitojen validointia. Tähän sisältyy validointialan toimijoille suunnattujen olemassa olevien EU:n laajuisten verkkokurssien ja niihin liittyvien mikrotutkintojen kehitettävyyden ja käytettävyyden selvittäminen sekä validoinnin edelläkävijäorganisaatioiden verkoston perustaminen parhaiden käytäntöjen jakamiseksi.

Vuotuinen **nuorten tutkijoiden EU-kilpailu (EUCYS)** on yksi Euroopan tärkeimmistä tapahtumista, joissa esitellään nuoria tieteellisiä lahjakkuuksia. EUCYS-kilpailun myötä luodaan kansallisia tiedekilpailuja (14–20-vuotiaat nuoret), ja se tuo kansalliset voittajat yhteen kilpailemaan eurooppalaisten kilpakumppaniensa kanssa.

⁴⁸ [Sukupuolten tasa-arvostrategiassa korostetaan naisten yrittäjyyden tukemista EU:n koheesiopolitiikan avulla.](#)

Covid-19-pandemia ja siihen liittyvät rajoitustoimet ovat korostaneet elämäntaitojen merkitystä ja kykyämme sopeutua, hallita muutoksia ja huolehtia toisistamme yhteisönä. Selviytymis- ja palautumiskyky, medialukutaito, kansalaistaidot sekä talous-, ympäristö- ja terveysosaaminen ovat tässä yhteydessä avainasemassa. Avoimet demokraattiset yhteiskunnat ovat riippuvaisia aktiivisista kansalaisista, jotka pystyvät saamaan tietoa eri lähteistä, tunnistamaan disinformaation, tekemään tietoon perustuvia päätöksiä, olemaan selviytymis- ja palautumiskykyisiä ja toimimaan vastuullisesti.

Eurooppalainen aikuiskoulutusohjelma on helpottanut eurooppalaista yhteistyötä tällä alalla viime vuosikymmenen aikana. On tehtävä enemmän, jotta ihmisiä voidaan tukea näiden taitojen hankkimisessa ja jotta voidaan vahvistaa aikuisten – erityisesti niiden, joilla on heikommät taidot ja tutkinnot – taitojen parantamisen väyliä⁴⁹. Tämä koskee muutakin kuin työtehtävissä tarvittavien taitojen hankkimista; se koskee myös vapaaehtoistyötä ja iäkkäitä ihmisiä, jotka tarvitsevat yhtä lailla uusia taitoja.

Toimi 8: Elinikäiset taidot

Komissio työstää yhdessä jäsenvaltioiden kanssa eurooppalaisen aikuiskoulutusohjelman uusia painopisteitä, joilla täydennetään uudistettuja eurooppalaisia koulutusyhteistyön puitteita ja tuetaan Yhdistyneiden kansakuntien kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista. Tavoitteena on luoda kattavat, laadukkaat ja osallistavat aikuiskoulutusjärjestelmät, jotka tavoittavat kaikki, myös ikääntyneet ja erityisesti ne, jotka eniten tarvitsevat koulutusta, myös etä- ja verkko-oppimisen kautta. Siinä asetetaan etusijalle epävirallinen elämänlaajuinen oppiminen sekä sukupolvien välinen, kulttuurienvälinen ja yhteisöllinen oppiminen. Paikallisia oppimiskeskustoja, kirjastoja sekä laajempaa yhteisöä ja kansalaisyhteiskuntaa tuetaan, jotta ne voivat yhdessä motivoida aikuisia ja antaa heille mahdollisuuden oppia, mikä tukee selviytymis- ja palautumiskykyä kriiseistä.

Krzysztof, 74 vuotta, ilmoittautui digitaaltaitoja koskevalle kurssille paikallisessa kirjastossaan. Kurssilla hän oppi varaamaan ajan lääkärille ja ostamaan junalipun verkosta. Hänen uusi intohimonsa on paikallisyhteisöjen suhteita käsittelevä verkkokeskusteluryhmä, jossa hän valmistelee parhaillaan kampanjaa viheralueiden lisäämiseksi.

3. SELLAISTEN VÄLINEIDEN KEHITTÄMINEN, JOILLA VOIMAANNUTETAAN IHMISIÄ KEHITTÄMÄÄN TAITOJAAN KOKO ELÄMÄNSÄ AJAN

Osaamisohjelman kolmannessa osassa on kehitettävä tarvittavat välineet, joiden avulla kaikki – niin työlliset, työttömät kuin työelämän ulkopuolella olevat – voivat hankkia taitoja koko elämänsä ajan. Taidot voivat auttaa yksilöä etenemään urallaan ja hallitsemaan onnistuneita siirtymisiä työpaikasta toiseen. Vain edistämällä aitoa elinikäisen oppimisen kulttuuria voimme varmistaa kilpailukykyisen talouden ja yhteenkuuluvuutta edistävän yhteiskunnan ja tuoda elämäämme oikeuden laadukkaaseen ja osallistavaan koulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen, kuten Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteessa 1 todetaan.

⁴⁹ EUVL C 484, 19.12.2016. s. 1

3.1. Annetaan kaikille mahdollisuus osallistua oppimiseen: yksilölliset oppimistilit

Täydennys- ja uudelleenkoulutusta rajoittavat merkittävästi aikapula, koulutuskustannukset sekä puutteelliset tiedot koulutustarpeista ja -mahdollisuuksista⁵⁰. Suorilla kannustimilla, kuten yksilöllisillä oppimistileillä, voidaan tehdä elinikäisestä oppimisesta todellisuutta. Ne tarjoavat taloudellista tukea, jonka avulla voidaan mukautua työtehtävien muuttuviin osaamistarpeisiin tai vaihtaa ammattia tai toimialaa, muun muassa muuttaa toiseen jäsenvaltioon. Yksilöllisillä oppimistileillä voitaisiin varmistaa, että koulutukseen liittyviä etuuksia voidaan siirtää työpaikasta toiseen (tai työpaikasta työttömyyteen), ja niiden käyttöönottoon voitaisiin yhdistää ohjaus- ja validointijärjestelmiä sekä koulutustarjonnan laatua ja avoimuutta koskevia merkittäviä parannuksia.

Yksilöllisten oppimistilien rahoitus vaihtelee maittain kansallisella tasolla tehtyjen strategisten valintojen mukaisesti. Esimerkiksi Ranskassa ne rahoitetaan pääasiassa työnantajamaksuilla, kun taas Alankomaat aikoo käyttää julkista rahoitusta. Tarkastellessaan näitä tilejä komissio ottaa huomioon tämän keskeisen tekijän kiinnittäen erityistä huomiota sen varmistamiseen, että rahoitusmalli soveltuu pk-yrityksille.

Yksilöllisillä oppimistileillä voitaisiin myös varmistaa, että saatavilla on riittävästi varoja koulutukseen myös talouden laskusuhdanteiden aikana. Ne antavat ihmisille mahdollisuuden kerätä koulutukseen liittyviä oikeuksia pidemmiltä ajanjaksoilta, jotta he voivat käyttää niitä taloudellisen toiminnan ollessa vähäistä, esimerkiksi lyhennetyn työajan aikana, jolloin heillä on enemmän aikaa koulutukseen. Tämä estää taitojen heikkenemisen, jos työntekijä joutuu pois työelämästä itsestään riippumattomista syistä ja auttaa yksilöitä hankkimaan taidot, joita he tarvitsevat onnistuneeseen siirtymiseen työpaikasta toiseen.

Toimi 9: Yksilöllisiä oppimistilejä koskeva aloite

Komissio arvioi, miten mahdollisella yksilöllisiä oppimistilejä koskevalla eurooppalaisella aloitteella voidaan auttaa korjaamaan työikäisten aikuisten koulutukseen pääsyssä olevia puutteita ja auttaa heitä hallitsemaan onnistuneesti työmarkkinasiirtymää.

Komissio aikoo myös arvioida, millä tukipalveluilla voidaan tukea yksilöllisiä oppimistilejä. Tähän voisi sisältyä ohjaus, validointi, läpinäkyvyys koulutusmahdollisuuksien laadusta sekä opintovapaita koskevat säännökset. Työssään komissio aikoo kuulla laajasti jäsenvaltioita, työmarkkinaosapuolia ja kaikkia asiaankuuluvia sidosryhmiä.

3.2. Oppimistulosten arvottaminen: Mikrotutkinnot

Työntekijöiden voimaannuttaminen osallistumaan täydennys- ja uudelleenkoulutukseen koko heidän elämänsä ajan merkitsee myös sen varmistamista, että kaikkia oppimiskokemuksia arvostetaan asianmukaisesti. Työntekijät osallistuvat yhä useammin lyhyeen ja räätälöityyn koulutukseen, ja heidän on saatava tällainen koulutus tunnustetuksi. Tällaisia kursseja voivat tarjota erilaiset koulutuksen tarjoajat (esim. korkeakoulut, ammatillisen koulutuksen tarjoajat, tutkimusorganisaatiot, toimialat, työmarkkinaosapuolet, kauppakamarit, teollisuus- tai käsiteollisuuskamarit ja kansalaisyhteiskunnan organisaatiot).

⁵⁰ Perustuu EU:n aikuiskoulutustutkimuksesta saatuihin tietoihin.

Mikrotutkinnoilla⁵¹ tunnustetaan tällaisten lyhyiden, usein digitaalialan kurssien tulokset ja saadaan ne talteen. Ne voivat lisätä läpäisevyyttä erilaisten koulutuspolkujen ja -järjestelmien välillä ja lisätä joustavuutta. Mikrotutkintojen avulla oppiminen voidaan mukauttaa paremmin yksilöllisiin tarpeisiin, mikä edistää innovatiivisempia ja osallistavampia lähestymistapoja ja helpottaa työmarkkinoille pääsyä ja siirtymistä työpaikasta toiseen. Ne voivat myös helpottaa jatko-oppimista, sillä niitä voidaan koota yhteen suuremman opintosuorituksen saamiseksi, jolloin ihmiset voivat kerätä oppimistuloksia ajan mittaan eri oppilaitoksista ja aloilta ja rajojen yli sekä myös verkossa verkko-opiskelujärjestelmien avulla. Tähän mennessä ei kuitenkaan ole olemassa eurooppalaisia standardeja, joilla tuettaisiin mikrotutkintojen laatua, avoimuutta ja käyttöönottoa kaikkialla EU:ssa.

Toimi 10: Eurooppalainen lähestymistapa mikrotutkintoihin

Komissio aikoo ehdottaa uutta aloitetta, jolla tuetaan mikrotutkintojen laatua, avoimuutta ja käyttöönottoa kaikkialla EU:ssa. Se aikoo erityisesti

- laatia yhdessä kaikkien asianomaisten sidosryhmien (julkiset tai yksityiset koulutuksen tarjoajat, työmarkkinaosapuolet, kauppakamarit ja työnantajat) kanssa eurooppalaiset standardit laatua ja avoimuutta koskevista vähimmäisvaatimuksista. Tämä lisää luottamusta mikrotutkintoihin ja helpottaa niiden siirrettävyyttä ja tunnustamista kaikkialla EU:ssa;
- tutkia mikrotutkintojen sisällyttämistä tutkintokehyskehyksiin käymällä vuoropuhelua kansallisten tutkintoviranomaisten kanssa;
- helpottaa yksityishenkilöiden mahdollisuuksia tallentaa suorittamiaan mikrotutkintoja ja esitellä niitä työnantajille Europass-alustalla ja sen digitaalisten osaamistodistusten avulla.

Aloite perustuu muun muassa epävirallisen ja arkioppimisen validoinnista vuonna 2012 annetun neuvoston suosituksen arvioinnin tuloksiin, jotka julkaistaan samanaikaisesti tämän osaamisohjelman kanssa.

Ivana on kokenut supermarketin tuotepäällikkö. Uusi ohjelmisto tarjoaa mahdollisuuksia vähentää hävikkiä, jos hän ja hänen henkilökuntansa osaavat käyttää sitä. Suoritettuaan toimialajärjestönsä järjestämän lyhyen ja kohdennetun koulutusmoduulin hänelle myönnetään mikrotutkinto todisteena hänen uusista taidoistaan, joita hän on valmis hyödyntämään nykyisen tai tulevan työnantajansa palveluksessa.

3.3. Taitojen esittely: uusi Europass-alusta

Kun henkilöllä on todistus pätevyydestään, hänen on pystyttävä osoittamaan pätevyytensä työpaikkaa tai jatkokoulutusta hakiessaan. Uusi teknologia avaa mahdollisuuksia osoittaa sellaiset taidot, jotka eivät kävisi ilmi perinteisestä ansioluettelosta, ja yhdistää ihmiset oppimis- ja työmahdollisuuksiin.

Uusi Europass on otettu käyttöön yhdessä osaamisohjelman kanssa. Siitä on tarkoitus tulla EU:n verkkotyökalu, jonka avulla ihmiset voivat tehokkaasti ilmoittaa taidoistaan ja tutkinnoistaan ja joka ohjaa heidät ennakoivasti työ- tai oppimismahdollisuuksien pariin. Europass tarjoaa oppijoille, työntekijöille ja työnhakijoille maksuttomia työkaluja ja tietoa kaikilla EU:n virallisilla kielillä, jotta he voivat hallinnoida uransa ja kouluttautumisen kaikkia vaiheita.

⁵¹ Mikrotutkinnot voidaan määritellä dokumentoiduiksi lausunnoiksi, joissa vahvistetaan henkilön oppimistulokset pienistä opintokokonaisuuksista ja jotka käyttäjä saa todistuksena, osaamismerkkeinä tai hyväksymismerkintänä (digitaalisessa tai paperimuodossa).

Toimi 11: Uusi Europass-alusta

Uusi Europass-alusta toimii ihmisten tukena heidän hallinnoidessaan uraansa nopeasti muuttuvilla työmarkkinoilla. Tällä parannetulla alustalla, jossa on tarjolla ajan tasalle saatut välineet ja tiedot oppimisesta ja työskentelystä Euroopassa, voidaan

- opastaa käyttäjiä arvioimaan ja kuvaamaan taitojaan ja kertomaan pätevyydestään ja kokemuksestaan koulutuksen tarjoajille ja työnantajille, jotta käyttäjät voivat siirtyä seuraavaan vaiheeseen koulutuksessa tai työssä;
- ehdottaa Europass-alustan käyttäjille sopivia työpaikkoja (EURESin⁵² ja Euraxessin⁵³ työpaikkaportaalien kautta) ja oppimismahdollisuuksia;
- hyödyntää osaamista koskevan tiedon hankintaa, jotta käyttäjille voidaan tarjota räätälöityä tietoa osaamisen suuntauksista ja tarpeista, kun he suunnittelevat uranvaihtoa tai muuttavat toiseen maahan;
- mahdollistaa se, että oppilaitokset voivat myöntää digitaalisia tutkintotodistuksia ja muita todistuksia opiskelijoille Euroopan laajuisessa digitaalisessa muodossa (Europassin digitaaliset osaamistodistukset), mikä helpottaa osaamisen ja pätevyyden tunnustamista;
- tukea nopeutettua tunnustamista, millä vähennetään hallinnollista raskautta ja petoksia tukemalla työnantajien ja koulutuksen tarjoajien suorittamaa tutkintojen automaattista todentamista ja varmentamista; ja
- tukea laillisesti maassa oleskelevia maahanmuuttajia, jotta he voivat esitellä taitojaan ja pätevyyttään, ja helpottaa niiden tunnustamista parantamalla tiedonsaantia⁵⁴. EU:n kolmansien maiden kansalaisten taitoprofiilityökalu, jota tällä hetkellä käytetään vastaanottokeskuksissa ja turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten kotouttamista ohjaavissa ja tukevissa organisaatioissa, liitetään uuteen Europass-alustaan.

Daniela on työskennellyt autonasentajana useissa työpaikoissa koulun päättämisen jälkeen ja on epävarma siitä, mitä tekisi seuraavaksi urallaan. Uuden Europass-alustan ansiosta Daniela voi luoda henkilökohtaisen Europass-profiilin, johon hän voi kirjata kaikki taitonsa ja kokemuksensa ja tallentaa tutkintotodistuksensa ja muut todistuksensa. Europass ehdottaa Danielalle työpaikkoja ja kursseja, ja hän voi hankkia tietoa lähellä sijaitsevista neuvontapalveluista sekä tietoa opiskelusta ja työskentelystä eri puolilla EU:ta.

4. KUNNIAHIMOISTEN OSAAMISTA KOSKEVIEN TAVOITTEIDEN ASETTAMINEN

Komissio esittää tässä toimintaohjelmassa uuden ja dynaamisen lähestymistavan EU:n tason osaamispolitiikkaan. Tavoitteena on ohjata jäsenvaltioita ja edistää vihreää siirtymää ja digitaalista siirtymää sekä varmistaa elpyminen covid-19-pandemian sosioekonomisista vaikutuksista. **Onnistuminen edellyttää, että kaikille tarkoitettu elinikäinen oppiminen toteutuu Euroopassa, kussakin jäsenvaltiossa ja kullakin alueella.**

Jotta tämä voisi toteutua ja ottaen huomioon elpymisen ja nopeutuvien siirtymien aikaansaaman sysäyksen komissio ehdottaa, että asetetaan nykyisiin

⁵² EURES on Euroopan ammatillisen liikkuvuuden portaali, joka helpottaa työntekijöiden vapaata liikkuvuutta EU:ssa. Se tarjoaa työnhakijoille ja työnantajille työpaikkojen online-tietokannan ja sisältää runsaasti tietoa EU:n sisäisestä liikkuvuudesta. <https://ec.europa.eu/eures/public/homepage>

⁵³ EURAXESS – Researchers in Motion <https://euraxess.ec.europa.eu/> -sivustolla on tietoa ja tukipalveluja ammattimaisille tutkijoille, se tukee tutkijoiden liikkuvuutta ja urakehitystä ja edistää tieteellistä yhteistyötä Euroopan ja muun maailman välillä.

⁵⁴ Laillisesti maassa oleskelevilla maahanmuuttajilla on edelleen vaikeuksia esitellä EU:n ulkopuolella hankkimiaan taitoja ja pätevyyttä. Ks. Yhteisen tutkimuskeskuksen (JRC) raportti (2020) ”Foreign Degrees, Region of Birth and Under-utilisation of Tertiary Education in the EU”.

indikaattoreihin⁵⁵ perustuvia määrällisiä tavoitteita, joita seurataan vuoden 2025 loppuun saakka.

Ensinnäkin koulutukseen osallistuvien aikuisten osuutta on lisättävä merkittävästi. Vain näin taataan elinikäisen oppimisen toteutuminen. Jotta voidaan varmistaa, että elpyminen ja vihreä siirtymä ja digitaalinen siirtymä ovat sosiaalisesti oikeudenmukaisia, komissio ehdottaa myös erillisiä tavoitteita, jotka koskevat vähän koulutettujen aikuisten ja työttömien osallistumista koulutukseen.

- **Vuoden 2025 loppuun mennessä olisi 120 miljoonan aikuisen osallistuttava EU:ssa vuosittain koulutukseen. Tämä on 50 prosenttia aikuisväestöstä ja noin 540 miljoonaa tälle ryhmälle toteutettavaa koulutustapahtumaa viiden vuoden aikana.**
- **Vuoden 2025 loppuun mennessä 14 miljoonan matalan koulutustason aikuisen olisi osallistuttava EU:ssa vuosittain koulutukseen. Tämä on 30 prosenttia tästä ryhmästä ja noin 60 miljoonaa tälle ryhmälle toteutettavaa koulutustapahtumaa viiden vuoden aikana.**

Tämän indikaattorin seuranta yhdessä tässä tiedonannossa esitettyjen toimien kanssa auttaa myös vähentämään matalan koulutustason aikuisten osuutta, joka on 22 prosenttia (2019) ja jossa Eurooppa on jäänyt jälkeen kilpailijoistaan.

- **Vuoden 2025 loppuun mennessä 2 miljoonalla työnhakijalla tai joka viidennellä työnhakijalla olisi oltava tuore oppimiskokemus. Tämä tarkoittaa noin 40:tä miljoonaa tälle ryhmälle toteutettavaa koulutustapahtumaa viiden vuoden aikana⁵⁶.**

Oppimisen sisällön osalta tarvitaan monenlaisia taitoja elpymisen sekä vihreän siirtymän ja digitaalisen siirtymän onnistumisen varmistamiseksi. Koska covid-19-pandemian vuoksi toteutetut rajoitustoimet ovat huonontaneet tilannetta, digitaaliset taidot ovat ratkaisevan tärkeitä työn, oppimisen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen kannalta. Tämän vuoksi neljäs seurattava tavoite on vähintään digitaaliset perustaidot omaavien aikuisten osuus.

- **Vuoden 2025 loppuun mennessä 230 miljoonalla aikuisella eli 70 prosentilla EU:n aikuisväestöstä olisi oltava vähintään digitaaliset perustaidot.**

Vihreän siirtymän on oltava oikeudenmukainen, ja siinä on kiinnitettävä erityistä huomiota niihin työntekijöihin ja alueisiin, joihin se vaikuttaa erityisen voimakkaasti. Taidot ovat ratkaisevan tärkeitä tämän pyrkimyksen toteuttamisessa. Tässä vaiheessa ei ole olemassa vihreää osaamista koskevia määrällisiä indikaattoreita. Komissio kehittää tällaisia indikaattoreita (toimi 6).

Jäsenvaltioita, koulutuksen tarjoajia, työmarkkinaosapuolia, yrityksiä, oppijoiden edustajia ja kaikkia asianomaisia sidosryhmiä kehoitetaan keskustelemaan talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä siitä, miten nämä tavoitteet saavutetaan.

Edistymistä tavoitteiden saavuttamisessa seurataan säännöllisesti talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä.⁵⁷ Toteutunut edistyminen esitetään

⁵⁵ Käytettävissä olevat indikaattorit eivät useinkaan mahdollista koulutuksen laadullisten tekijöiden huomioimista. Tällä osaamisohjelmalla edistetään samalla myös laadullista muutosta tuomalla etualalle ”työtehtävissä tarvittavien taitojen hankkimisen” periaatteen.

⁵⁶ Olettaen, että oppimistapahtumien keskimääräinen kesto on kolme kuukautta.

⁵⁷ Nämä neljä indikaattoria ovat yhteydessä sosiaali-indikaattoreiden tulostauluun, joka liittyy Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilariin. Niiden kahden indikaattorin lisäksi, jotka koskevat aikuisten osallistumista koulutukseen viimeisten 12 kuukauden aikana ja digitaalisia perustaitoja ja jotka sisältyvät jo sosiaali-indikaattoreiden tulostauluun,

vuotuisessa yhteisessä työllisyysraportissa, ja sitä käytetään analyttisenä perustana osaamista ja koulutusta koskeville, entistä kohdennetuimmille maakohtaisille suosituksille. Komissio seuraa tavoitteiden saavuttamista mahdollisuuksien mukaan sukupuolen, maantieteellisten alueiden ja heikossa asemassa olevien ryhmien, kuten vammaisten ja vajaakuntoisten henkilöiden, osalta heikosti koulutettujen ja työttömien lisäksi.

Indikaattorit	Tavoitteet vuodeksi 2025	Nykyinen taso (viimeisin vuosi, jolta tiedot ovat saatavilla)	Lisäys (%)
Aikuiset (25–64 vuotiaat), jotka ovat osallistuneet koulutukseen viimeisten 12 kuukauden aikana (%) ⁵⁸	50 %	38 % (vuonna 2016)	+32 %
Matalan koulutustason aikuiset (25–64 vuotiaat), jotka ovat osallistuneet koulutukseen viimeisten 12 kuukauden aikana (%) ⁵⁹	30 %	18 % (vuonna 2016)	+67 %
Niiden 25–64-vuotiaiden työttömien aikuisten osuus, joilla on hiljattain hankittu oppimiskokemus (%) ⁶⁰	20 %	11 % (vuonna 2019)	+82 %
Vähintään digitaaliset perustaidot omaavien 16–74-vuotiaiden aikuisten osuus (%) ⁶¹	70 %	56 % (vuonna 2019)	+25 %

Niin ikään olisi lisättävä ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden mahdollisuuksia oppimiseen liittyvään liikkuvuuteen kaikkialla EU:ssa, kuten ehdotettiin uudessa Erasmus+ -ohjelmassa ja ilmoitettiin ammatillisesta koulutuksesta annetussa neuvoston suosituksessa, jossa komissio ehdottaa ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden liikkuvuuden lisäämistä EU:ssa kuudesta prosentista kahdeksaan prosenttiin.

5. KÄYTÄNNÖN TOIMET: INVESTOINTIEN KÄYNNISTÄMINEN

Näiden kunnianhimoisten tavoitteiden saavuttaminen vuoden 2025 loppuun mennessä edellyttää huomattavia yksityisiä ja julkisia investointeja osaamiseen.

ehdotetaan kahta muuta indikaattoria, jotka kuvaavat matalan koulutustason ja työttömien aikuisten osallistumista koulutukseen. Nämä indikaattorit ovat myös hyvin tunnustettuja, työllisyyskomitea on hyväksynyt ne vuonna 2018 (yhteinen työllisyysraportti 2019) ja niitä on käytetty eurooppalaisessa ohjausjaksossa kyseisestä ajankohdasta lähtien. Digitaalisia taitoja koskeva indikaattori on sama kuin digitaalitalouden ja -yhteiskunnan indeksissä (DESI) käytetty indikaattori.

⁵⁸ Indikaattori ilmaisee niiden 25–64-vuotiaiden aikuisten osuuden, jotka ovat osallistuneet vähintään yhteen viralliseen tai epäviralliseen koulutukseen (pois lukien ohjattu työssäoppiminen) haastattelututkimusta edeltäneiden 12 kuukauden aikana. Indikaattorin nykyinen tietolähde on EU:n aikuiskoulutustutkimus. Vuodesta 2022 alkaen tiedot indikaattoria varten saadaan EU:n työvoimatutkimuksesta.

⁵⁹ Indikaattorin määritelmä ja lähteet ovat samat kuin aikuisten osallistumista koulutukseen koskevan ensimmäisen indikaattorin. Pääasiallinen ero on kohdentuminen matalan koulutustason eli enintään alemman keskiasteen tutkinnon suorittaneisiin aikuisiin. Siten indikaattori ilmaisee niiden matalan koulutustason aikuisten osuuden, jotka ovat ilmoittaneet osallistuneensa viralliseen tai epäviralliseen koulutukseen 12 kuukauden aikana.

⁶⁰ Tiedot ovat saatavilla EU:n työvoimatutkimuksesta. ”Hiljattain hankitulla oppimiskokemuksella” tarkoitetaan osallistumista viralliseen tai epäviralliseen koulutukseen viimeksi kuluneiden neljän viikon aikana.

⁶¹ Indikaattorin tiedonlähteenä on EU:n yhteisötutkimus kotitalouksien ja yksityishenkilöiden tieto- ja viestintäteknologian käyttötottumuksista.

Aikuiskoulutukseen osallistumista koskevan yleistavoitteen toteutuminen edellyttäisi vuosittain arviolta **48 miljardin** euron lisäinvestointeja⁶².

Lisäksi osaamisohjelman täytäntöönpano edellyttää lisärahoitusta, jotta varmistetaan eri toimien toteuttaminen EU:n, kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla.

5.1. EU:n talousarvio inhimilliseen pääomaan tehtävien investointien tukemiseksi ja käynnistämiseksi⁶³

Euroopan unionin elpymisvälinettä (Next Generation EU) koskeva komission ehdotus tarjoaa merkittäviä resursseja osana mittavaa talousarvioaloitetta, jolla puututaan kriisin taloudellisiin ja sosiaalisiin seurauksiin. Komissio varmistaa, että sen välineitä hyödynnetään inhimilliseen pääomaan tehtävien investointien tukemiseksi ja käynnistämiseksi sekä sukupuolten tasa-arvon ja osallisuuden edistämiseksi. Jäsenvaltioita kannustetaan käyttämään EU:n varoja työvoiman uudelleen koulutusta ja ammattitaidon parantamista koskevien kansallisten järjestelmien täytäntöönpanoon.

Lyhyellä aikavälillä **REACT-EU-väline**, jota rahoitetaan **Next Generation EU -välineestä** ja mukautettua nykyistä rahoituskehystä vuodeksi 2020 koskevasta ehdotuksesta, saa 55 miljardia euroa koheesipolitiikan rahoitusta vuosiksi 2020–2022. Näin **Euroopan sosiaalirahasto** voi suunnata lisärahoitusta vihreään siirtymään ja digitaaliseen siirtymään liittyviin taitojen hankintamahdollisuuksiin.

Lisäksi **elpymis- ja palautumistukiväline**, josta voidaan myöntää 560 miljardia euroa avustuksina ja lainoina, tarjoaa jäsenvaltioille runsaasti mahdollisuuksia rahoittaa täydennys- ja uudelleen koulutustoimia. Komission ehdotuksessa maakohtaisiksi suosituksiksi vuonna 2020 keskityttiin välittömiin toimenpiteisiin pandemian sosioekonomisten vaikutusten lieventämiseksi ja määriteltiin taidot ja koulutus lyhyen aikavälin painopisteeksi 22 jäsenvaltiolle. **Kansallisissa elpymis- ja palautumissuunnitelmissa, joita jäsenvaltiot valmistelevat saadakseen rahoitusta tästä välineestä, olisi otettava huomioon taidot ohjelmasuunnittelun painopisteinä.**

Euroopan sosiaalirahasto plussasta, jonka ehdotettu talousarvio on 86 miljardia euroa, on kaudella 2021–2027 edelleen merkittävä rahoituslähde kansallisille täydennys- ja uudelleen koulutustoimille.

Lisäksi **Erasmus+ -ohjelmaan** ehdotetulla 24,6 miljardilla eurolla edistetään osaamisen kehittämistä ja rahoitetaan joitakin edellä kuvattuja toimia, kuten Eurooppa-yliopistoja, ammatillisen koulutuksen huippuyksiköjä ja alakohtaista osaamisyhteistyötä koskevia suunnitelmia. Lisäksi Erasmus+ -ohjelmalla voidaan tukea oppimiseen liittyvän fyysisen ja virtuaalisen liikkuvuuden huomattavaa lisäämistä kaikkialla EU:ssa, mikä avaa uusia oppimismahdollisuuksia, jotka eivät ehkä ole käytettävissä kotona.

Horisontti Eurooppa -puiteohjelmalla on keskeinen asema elpymisessä, erityisesti vihreässä siirtymässä ja digitaalisessa siirtymässä, teollisuudessa ja pk-yrityksissä, mutta myös yliopistojen ja tutkijoiden tukemisessa sekä osaamiskierron ja liikkuvuuden tukemisessa. Uudessa **Digitaalinen Eurooppa -ohjelmassa** investoidaan akateemisen tarjonnan kehittämiseen digitaalisilla aloilla sekä erikoistuneisiin

⁶² Tämä arvio perustuu niiden aikuisopiskelijoiden määrään, joita kussakin maassa tarvitaan 50 prosentin osallistumisasteen saavuttamiseksi (verrattuna nykyisiin osallistumistasoihin), yhdistettynä komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/2170 mukaisiin maakohtaisiin kertakorvauksiin työntekijöiden koulutustuntia kohti ja olettaen, että koulutuksen kesto on 100 tuntia vuodessa.

⁶³ Tässä jaksossa esitetyt määrät ilmoitetaan vuoden 2018 hintoina.

koulutusmahdollisuuksiin datan, kyberturvallisuuden ja tekoälyn kaltaisilla aloilla, jotta voidaan korjata nykyinen pula näistä ammattilaisista.

Muilla resursseilla voidaan tukea suoraan Euroopan työvoiman täydennys- ja uudelleenkoulutusta. **Jäsenvaltioiden investointeja koulutuksen infrastruktuuriin, jolla on suuri sosiaalinen vaikutus**, myös digitaaliseen infrastruktuuriin, voidaan tukea edelleen **Euroopan aluekehitysrahastosta** ja **InvestEU-ohjelmasta**, josta voidaan sen sosiaalisten investointien ja osaamisen osion puitteissa (ehdotettu 3,6 miljardin euron talousarviotakuu) tukea muun muassa investointeja kriittiseen infrastruktuuriin koulutuksen alalla.

Vihreän siirtymän yhteydessä komissio määritteli vihreään siirtymään tähtäävät investoinnit osaamiseen kaikkien 27 jäsenvaltion ensisijaisena tavoitteena **oikeudenmukaisen siirtymän rahaston ja sen ehdotetun 40 miljardin euron kokonaisbudjetin** käytössä. Oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin mukaisesta julkisen sektorin lainajärjestelystä, jonka odotetaan saavan käyttöön 25–30 miljardia euroa, voidaan myös investoida osaamiseen⁶⁴. **Euroopan globalisaattorahaston** enimmäismäärä on ehdotettu kaksinkertaistettavaksi tulevassa rahoituskehityksessä, jotta voidaan tukea sellaisten työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien ammattitaidon parantamista, jotka ovat jääneet ilman työtä toimialojen laajamittaisen rakenneuudistuksen yhteydessä. Muista ohjelmista, kuten **modernisaattorahastosta**, rahoitetaan myös täydennys- ja uudelleenkoulutusohjelmia, joilla autetaan työntekijöitä niillä alueilla ja aloilla, joihin vihreällä siirtymällä on suuri vaikutus.

Komissio kehottaa jäsenvaltioita lisäämään tukea täydennys- ja uudelleenkoulutukseen, tarttumaan ainutlaatuiseen tilaisuuteen käyttää tähän tarkoitukseen kymmeniä miljardeja euroja EU:n tulevasta talousarviosta ja asettamaan etusijalle jäljempänä mainittuja toimia, erityisesti uudistuksia, joilla parannetaan osaamisen kehittämiseen tarkoitettujen järjestelmien tarjontaa ja hyödyntämistä.

Komissio aikoo olla aktiivisesti yhteydessä kansallisiin viranomaisiin ja muihin sidosryhmiin varmistaa, että EU osoittaa riittävästi resursseja tässä tiedonannossa esitettyjen osaamisohjelman eri näkökohtien tukemiseen. Komissio aikoo erityisesti kannustaa ja tukea jäsenvaltioita asettamaan etusijalle investoinnit osaamiseen elpymis- ja palautumistukivälineen puitteissa ja seurata edistymistä eurooppalaisen ohjausjakson kautta.

Esimerkinomainen katsaus toimista, joita voidaan tukea EU:n tulevasta talousarviosta osaamisohjelman, myös osaamissopimuksen, toteuttamiseksi erityisesti hyödyntämällä Next Generation EU -välineen resursseja, sisältää seuraavat:

Investoinnit yritysten välisiin koulutuskeskuksiin, joissa arvoketjun yritykset voivat yhdistää resursseja räätälöityä henkilöstön koulutusta varten.

Laajennettujen **suunnitelmien täysimääräinen käyttöönotto alakohtaista osaamisyhteistyötä varten** kansallisella ja alueellisella tasolla.

⁶⁴ Ehdotus asetukseksi oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin mukaisesta julkisen sektorin lainajärjestelystä, COM(2020) 453 final.

Tarvittavien taitojen ennakointijärjestelmien kehittäminen ja käyttö. Järjestelmät tarjoavat tietoa täydennys- ja uudelleenkoulutustarpeista kansallisella, alueellisella ja alakohtaisella tasolla, mukaan luettuina vihreä siirtymä ja digitaalinen siirtymä, ja kattavat kaikki tietojen keruun, analysoinnin ja levittämisen vaiheet.
Kansallisten osaamisstrategioiden kehittäminen ja täytäntöönpano. Järjestelmät on suunniteltu ja toteutettu eri hallinnonalojen välisen lähestymistavan mukaisesti, niillä tuetaan vihreää siirtymää ja digitaalista siirtymää, yhdenmukaistetaan toimia eri politiikanalojen kesken ja osallistetaan sidosryhmät, kuten työmarkkinaosapuolet, kansalaisyhteiskunta, työmarkkinoiden toimijat ja koulutusala.
Ammatillista koulutusta ja oppisopimuskoulutusta koskevien uudistusten täytäntöönpano. Uudistuksiin voi sisältyä investointeja opetussuunnitelmien uudistuksiin työmarkkinoiden tarpeiden huomioimiseksi, vihreiden ja digitaalisten taitojen valtavirtaistaminen, joustavuus ja jako moduuleihin, korkea-asteen ammatillisen koulutuksen ohjelmien laajentaminen, laadunvarmistusjärjestelmien ja tutkinnon suorittaneiden seurantajärjestelmien perustaminen, ammatillisen koulutuksen opettajien ja kouluttajien koulutus, ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden, opettajien ja kouluttajien liikkuvuuden tukeminen sekä älykkään erikoistumisen strategioihin ja/tai alueellisiin innovointi- ja kasvustrategioihin liittyvien ammatillisen koulutuksen huippuyksikköjen perustaminen.
Suorat tuet pk-yrityksissä tapahtuvalle oppisopimuskoulutukselle, mukaan luettuina palkat, rekrytointipalkkiot ja väliaikaiset sosiaaliturvamaksut (enintään 12 kuukautta) sekä kouluttajien palkat ja/tai heidän sosiaaliturvamaksunsa laadukkaan ja tuloksekkaan oppisopimuskoulutuksen tarjonnan vakauttamiseksi ja lisäämiseksi.
Investoinnit digitaalisiin oppimislaitteisiin ja -teknologioihin sekä huipputason teollisuuden laitteisiin ja teknologioihin koulutuksen tarjoajia varten.
Kannustimet digitaalisten oppimissisältöjen ja opetussuunnitelmien perusmoduulien kehittämiseksi työmarkkinoiden tarpeiden mukaisesti keskittyen digitaalisiin ja vihreisiin taitoihin, myös verkkokoulutusalojen kautta.
Lyhyiden kurssien suunnittelu ja toteuttaminen työntekijöiden kouluttamiseksi uudelleen tehtäviin, joissa työvoimatarve on kasvamassa ja jotta voidaan vastata vihreän siirtymän ja digitaalisen siirtymän tuomiin uusiin taitovaatimuksiin. Tämä sisältää myös tieto- ja viestintätekniisten taitojen Jump-Start-pikakoulutuksen ja pk-yrityksille suunnatut digitaalialan intensiivikurssit, joilla tarjotaan lyhytkestoista koulutusta tieto- ja viestintätekniisten tietojen puutteiden korjaamiseksi.
Pitkälle edistyneen tason kurssien suunnittelu ja toteuttaminen tavoitteena kouluttaa digitaalialan asiantuntijoille digitaalisen siirtymän edellyttämiä vaativia digitaalisia taitoja sekä pitkälle edistyneen tason kurssien suunnittelu ja toteuttaminen vihreää taloutta tukevien vihreiden taitojen kouluttamiseksi.
Alueelliset ja paikalliset yrittäjyystaitojen keskittymät, joilla tuetaan startup-yrityksiä, yrittäjyistyöntekijöitä ja innovoijia.
Investoinnit koulutusjärjestelmien laatuun, tasapuolisuuteen ja merkityksellisyyteen työmarkkinoiden kannalta sen varmistamiseksi, että ihmisillä on työmarkkinoilla ja yhteiskunnassa tarvittavat avaintaidot.
Investoinnit yhteisöllisiin aikuiskoulutuskeskuksiin, joissa kaikenikäiset ihmiset voivat oppia ja vaihtaa tietoja keskenään ja joissa voidaan rakentaa kestävä ja yhtenäinen yhteiskunta.
Henkilökohtaisia oppimistilejä tarjoavan järjestelmän perustaminen, kokeilu ja toiminta.
Koulutukseen osallistumista tukevat kannustimet, kuten opintolainat tai -avustukset aikuisille, opintovapaiden rahoittaminen ja koulutusavustukset työttömille.
Tuki työajan lyhentämisyjärjestelyihin liittyville koulutusohjelmille, joilla suojellaan työntekijöitä ja itsenäisiä ammatinharjoittajia erityisesti työttömyyden riskiltä.

5.2. Parannetaan puitteita, joilla jäsenvaltioita ja yksityisiä tahoja kannustetaan investoimaan osaamiseen

EU:n varat voivat toimia katalysaattorina, mutta investoinnit osaamiseen on rahoitettava muilla julkisilla ja yksityisillä investoinneilla. Tämä on kannattavaa: Yhden täydennys- ja

uudelleenkoulutukseen sijoitetun euron tuotto on yleensä vähintään kaksi euroa tuloina tai säästöinä⁶⁵. Tätä varten ja EU:n ohjelmien kautta tarjottavien konkreettisten rahoitusmahdollisuuksien lisäksi komissio toteuttaa useita toimia, joilla tuetaan julkisia ja yksityisiä investointeja osaamiseen ja inhimilliseen pääomaan.

Toimi 12: Parannetaan puitteita, joilla jäsenvaltioita ja yksityisiä tahoja kannustetaan investoimaan osaamiseen

Kannustaakseen investoimaan osaamiseen komissio

- tarkastelee kysymystä siitä, miten **julkisen talouden kehyksillä** voidaan edistää entistä selviytymis- ja palautumiskykyisten yhteiskuntien rakentamista ja tukea uudistuksia ja investointeja inhimilliseen pääomaan ja osaamiseen osana käynnissä olevaa julkista keskustelua, jonka komissio on käynnistänyt talouden ohjausjärjestelmän uudelleentarkastelun yhteydessä ja talouden elpymistä silmällä pitäen, samalla kun turvataan julkisen talouden kestävyys;
- tehostaa suurten yritysten **raportointia inhimillisestä pääomasta**, myös työntekijöiden taitojen kehittämisestä. Lisäksi komissio aikoo selvittää muita tapoja lisätä yritysten avoimuutta siitä, kuinka ne käyttävät varoja inhimillisen pääoman hyväksi, esimerkiksi siten, että tällaiset menoerät ilmoitetaan näkyvämmiin yrityksen kirjanpidossa;
- kehittää yhdessä kansallisten tilastotoimistojen kanssa **tilastoja, jotka koskevat julkisia ja yksityisiä investointeja aikuisten osaamiseen**, muun muassa kehittämällä ”satelliittitilejä”, joilla parannetaan osaamista koskevan raportoinnin avoimuutta kansantalouden tilinpidossa ja talousarvioissa;
- arvioi **innovatiivisia rahoitusmekanismeja, joilla voidaan saada aikaan lisäinvestointeja osaamiseen**. Ehdotettuun InvestEU-ohjelmaan sisältyy mahdollisuus rahoittaa osaamiseen ja koulutukseen liittyviä toimia, myös sosiaalisia tuloksia koskevien sopimuspilottihankkeiden avulla, keinona houkutella yksityisiä investointeja sosiaalisiin tavoitteisiin. Sen vuoksi komissio aikoo yhdessä Euroopan investointipankkiryhmän ja muiden täytäntöönpanokumppaneiden kanssa tutkia erilaisten sosiaalisia tuloksia koskevien sopimusjärjestelmien, kuten **sosiaalivaikutteisten joukkovelkakirjalainojen**, mahdollisuuksia lisätä investointeja osaamiseen.

Mikä on sosiaalivaikutteinen joukkovelkakirjalaina?

Sosiaalivaikutteinen joukkovelkakirjalaina on innovatiivinen rahoitusmekanismi, jossa valtiot tekevät sopimuksia sosiaalipalvelujen tarjoajien, kuten sosiaalisten yritysten tai voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen, sekä sijoittajien kanssa, jotka maksavat ennalta määriteltujen sosiaalisten tulosten, esimerkiksi taitojen, tuottamisesta⁶⁶. Tavoitteena on rahoittaa sosiaalipalveluja – erityisesti sellaisia palveluja, joissa keskitytään innovatiivisiin ratkaisuihin sosiaaliin haasteisiin tai ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin.

Tämän mekanismin avulla valtio tai välittäjä hankkii varoja yksityisen sektorin sijoittajilta, hyväntekeväisyysjärjestöiltä tai säätiöiltä. Varat jaetaan palveluntarjoajille niiden toimintakustannusten kattamiseksi. Jos ennalta sovitut mitattavissa olevat tulokset saavutetaan, valtio suorittaa maksut välittäjäorganisaatiolle tai suoraan sijoittajille.

⁶⁵ A Strategist’s Guide to Upskilling, PwC, 15. heinäkuuta 2019.

⁶⁶ Understanding Social Impact Bonds, OECD Working Paper 2016, s. 4.

PÄÄTELMÄT

Nyt on aika toimia. Tällä toimintakehotuksella komissio pyrkii asettamaan osaamisen EU:n seuraavien viiden vuoden poliittisen ohjelman keskiöön, jotta oikeus elinikäiseen oppimiseen toteutuisi ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaate 1 pantaisiin täytäntöön. EU:n talouden elpyminen, sen globaalin kilpailukyvyn vahvistaminen sekä vihreän siirtymän ja digitaalisen siirtymän edistäminen edellyttävät rohkeaa osaamispolitiikkaa. Tätä varten komissio

- ehdottaa yrityksille, työmarkkinaosapuolille ja muille sidosryhmille YHDESSÄ TOIMIMISTA kunnianhimoisen osaamissopimuksen puitteissa;
- kehittää TYÖSSÄ TARVITTAVIA TAITOJA tulevaisuuteen suuntautuvan taitojen kehittämistä koskevan lähestymistavan avulla. Lähestymistapa perustuu vankkaan osaamista koskevan tiedon hankintaan sekä nykyaikaiseen ja dynaamiseen koulutustarjontaan, joka on suoraan yhteydessä työmarkkinoiden ja yhteiskunnan tarpeisiin;
- VOIMAANNUTTAA IHMISIÄ parantamaan osaamistaan kehittämällä innovatiivisia välineitä ja tekemällä oppimisväylistä joustavampia ja helpommin saatavilla olevia.

Tämän tavoitteen saavuttamiseksi komissio ehdottaa kunnianhimoisia määrällisiä tavoitteita, joiden avulla edistymistä voidaan mitata vuosittain. Komissio kehottaa jäsenvaltioita ja kaikkia sidosryhmiä auttamaan **osaamisvallankumouksen** toteuttamisessa ja hyödyntämään täysimääräisesti Next Generation EU -välineen tarjoamia ennennäkemättömiä mahdollisuuksia.